

372.1103

4 584 4

3.3

ผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ปริญญาโท

ของ

นิพนธ์ วิจิตรชัย

20 ก.ค. 2536

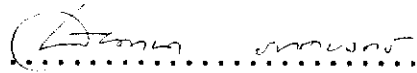
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

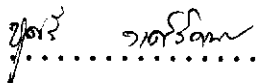
พฤษภาคม 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

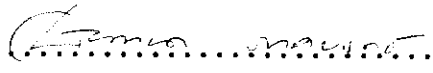
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

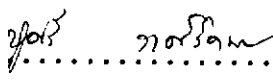
คณะกรรมการควบคุม

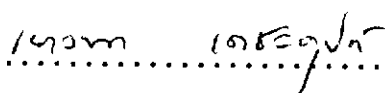
..........ประธาน
(พศ.ดร.นันทนา ภาคบงกช)

..........กรรมการ
(รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(พศ.ดร.นันทนา ภาคบงกช)

..........กรรมการ
(รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(พศ.ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...25...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ.2535...

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐา ภาคภงกช รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมพา เดชะคุปต์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการศึกษาค้นคว้า ช่วยทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี ขอบขอบพระคุณอาจารย์ภมร วัชรรัตน์ ที่กรุณาตรวจสอบภาพประกอบทำให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ดิลก ดิลกานนท์ และอาจารย์อนิธิดา โปษะกฤษณะ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนองบัวที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์อย่างใกล้ชิด ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในการทบทวนวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์บุปผา รัตนภิรมย์ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนันทิยา อาจารย์วิภาวดี มิตระอารีย์ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบ้านไทย และอาจารย์วิไล - จินตนา เขาวงดี ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเขาวงดี ที่ให้ความกรุณาและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนอนุบาลธีรชาติที่ให้ความช่วยเหลือ ยำนวยความสะดวก และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียน และขอขอบใจนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความรู้และขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องสาขาการศึกษาปฐมวัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณอัจฉรา จินวาลา และคุณดุสิตทรัพย์ จิวนันท์ เพื่อนผู้ให้กำลังใจ
ความช่วยเหลือ และคำแนะนำอย่างดียิ่งตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ของปริญญาโทฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
คุณตา คุณยาย ปิตามารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

นิพนธ์ วิจิตรชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	11
ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง	11
ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง	12
ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	13
✓ ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง	14
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	19
✓ ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	19
ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์	20
องค์ประกอบและกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์	23
พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์	27
ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์	28
หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	30
บรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	33

บทบาทของพ่อแม่กับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก	35
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	37
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	40
ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	40
ความสำคัญของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	41
แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	54
การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับการสื่อสาร	56
ระบบการใช้สื่อในการสื่อสาร	57
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	58
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	65
ประชากร	65
กลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	66
การดำเนินการทดลอง	73
การรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	82
บทย่อ	82

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	82
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	82
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	83
วิธีดำเนินการทดลอง	84
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	86
อภิปรายผล	87
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้	90
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	110
ประวัติย่อของผู้วิจัย	146

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ระหว่าง	
	กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	80
2	ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระหว่าง	
	กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 ภาพแสดงระบบสื่อ	58
-------------------------	----

บทนำ

คำนำ

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกคน (สุรเกียรติ์ สัมเจริญ. 2523 : 12) และที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือทำให้บุคคลมีชีวิตจิตใจ มีกำลังใจทำตามแผนการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะรู้สึกว่าตัวเองไม่ถูกข่มขู่จากคนอื่น ไม่ยุ่งยากใจ ทำให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็นหรือคำนิยมของผู้อื่นได้ด้วยลักษณะของบุคคลที่มีบุคลิกภาพทางอารมณ์แล้ว (สมัย เกียนคุณ. 2527 : 127) เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (Strother, Jack and Page. n.d. ; citing Breckenbridge. 1965 : 80 - 249) จากรายงานการสังเกตพฤติกรรมของครูและเด็กในสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่มีปัญหาของการขาดความเชื่อมั่นจำนวนมาก (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532) ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะคอยพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือขาดความกล้าที่จะเผชิญกับอุปสรรคหรืองานที่ยากลำบากข้างหน้า (ละม้ายมาศ ศรีศักดิ์. 2510 : 98) ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทบต่อการลงมือสำเร็จได้ยาก (เดวิด ส่วนงามส์. 2510 : 127) จึงกล่าวได้ว่าการขาดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาบุคคลอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคม

การพัฒนาบุคคลสมควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเป็นระยะที่เด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และบุคลิกภาพอย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาต่อไป (ดวงเดือน ศาสตร์มัทธ. 2522 : 10 - 18) เด็กควร

ได้รับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองตั้งแต่ปฐมวัย ความเชื่อมั่นในตนเองเกิดขึ้นได้จากองค์ประกอบทั้ง 4 คือ ฐานสิ่งที่ต้องการ คิดในสิ่งที่ตนเห็นว่าจะกระทำสำเร็จ สามารถตัดสินใจได้ และลงมือกระทำในสิ่งที่ตนตัดสินใจแล้ว (Symonds. 1964 : 85 - 86) ความเชื่อมั่นในตนเองนี้ ไม่มีผู้ใดให้แก่ได้โดยตรงแต่สามารถจัดบรรยากาศและโอกาสที่จะพัฒนาความเชื่อมั่นของเด็กให้สูงขึ้นได้ (ลัดดา สุวรรณรัตน์. 2521 : 7) โดยให้เด็กมีโอกาสได้ร่วมเล่นหรือทำงานกับผู้อื่น (ชูชีพ ย่อนโคสูง. 2516 : 14) นอกจากนี้เรายังสามารถส่งเสริมความเชื่อมั่นโดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจ เพื่อเด็กจะได้ฝึกษา ค้นคว้า ทดลองสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีโอกาสดำเนินความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ (จงใจ ขจรศิลป์. 2532 : 3 ; ย่างอิงมาจาก Schweinhart. 1988 : 20) การเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดและการแสดงออก นอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว ยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย (พรมารินทร์ สุทธิจิตตะ. 2529 : 4 ; น้อยถิติ จงพยุหะ. 2518 : 142 - 145) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจงใจ ขจรศิลป์ ที่พบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเล่นตามมุมก๊อชให้เด็กริเริ่มอย่างอิสระ สามารถช่วยพัฒนาทั้งบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยอย่างเด่นชัด

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่ควรได้รับการพัฒนาในเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 101) เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่มีประสิทธิภาพที่สามารถก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติในด้านต่าง ๆ หลายด้าน (Jellen and Urban. 1986 : 139) วอลลาซ และโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 13 - 20) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือการที่คนเราสามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กัน หรือเชื่อมโยงกันได้ดี ยิ่งคิดได้มากเท่าไร ยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับกิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 389 - 420) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถ " คิดได้หลายทิศทาง " หรือ " แบบอเนกนัย " และประกอบไปด้วยความคล่องแคล่วในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยนี้อาจทำได้หลาย

วิธี เช่น การจัดประสบการณ์โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ (อาริ รังสิมันต์. 2526 : 62 - 63) ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อาจใช้การเล่นและ กิจกรรมเป็นเครื่องมือ (พิชัย สันตภิรมย์. 2516 : 2) โดยมีหลักสำคัญก็คือ การเปิด โอกาสให้เด็กคิดจินตนาการ และแสดงออกอย่างอิสระตามความคิดของเด็ก (อาริ รังสิมันต์. 2527 : 113) การจัดกิจกรรมควรให้เหมาะสมกับสถานการณ์และทำอย่างต่อเนื่องกันไป จึงจะเห็นผล (อารมณ ทัทธิณ. 2526 : 10 - 11) ดังนั้น วิธีการที่จะพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยดังกล่าวอีกวิธีหนึ่งก็คือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการ แสดงออกทางความคิดด้วยการพูด การกระทำ และการสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการ ของเขาด้วยกิจกรรมที่จัดเตรียมขึ้นอย่างเหมาะสม

ในการส่งเสริมพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์นั้น ควรได้ รับความร่วมมือจากพ่อแม่ ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างจริงจัง (อารมณ ทัทธิณ. 2526 : 11 ; Stires. 1970 : n.d.) โดยเฉพาะพ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความหมาย และมีบทบาทต่อเด็ก และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กอย่างที่สุด (อาริ รังสิมันต์. 2532 : 76) นอกจากนั้นพ่อแม่ยังเป็นบุคคลสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู (มัทนา เทวีสาล. 2532 : 95) แม้ในระยะเวลาที่เด็กเริ่มเข้าสู่โรงเรียนแล้วก็ตามพ่อแม่ก็ยังเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเด็ก ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่นับครอบครัวมากกว่าโรงเรียน (อัมพร โอตระกูล. 2522 : 87) ฉะนั้นพ่อแม่จึงควรให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ เพิ่มความสามารถ รวมทั้งการพัฒนาและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ด้วยเพื่อจะได้เป็น พื้นฐานในการพัฒนาขั้นสูงต่อไป (อาริ รังสิมันต์. 2532 : 76 ; Stires. 1970 : n.d.) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการเจริญพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์นั้น ควรเป็นหน้าที่ของพ่อแม่และครู ร่วมกัน

เท่าที่ผ่านมามีผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจถึงบทบาทของตนในการส่งเสริมพัฒนาการ เด็ก (ชมรมไทย - อิสราเอล. 2523 : 77) และยังพบว่าผู้ปกครองขาดความเข้าใจ

เกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ก จึงมักคิดว่าเด็ก ๆ ชอบสนุกสนานแต่เล่นไม่เป็นประโยชน์ (ป๋วย วิจารณ์บุรานนท์. 2520 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับนักมานุษยวิทยา เทดวีฟาส (2532 : 110) ที่กล่าวว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในทราบบทบาทของพ่อแม่ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็ก มีความพร้อมเพียงพอ ดังนั้นการที่เด็กจะได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในตัวเด็กอย่างถูกต้อง พบว่าชุดความรู้แก่ผู้ปกครองสามารถช่วยเสริมสร้างพัฒนาการแก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจตนเองของผู้ใหญ่สูงขึ้น (ทรงพร สุทธิธรรม. 2534 : 92) สามารถพัฒนาสามเือนมมือแก่เด็กปฐมวัย (รัชนิ รัตน์. 2533 : 55) และช่วยพัฒนาด้านภาษาแก่เด็กปฐมวัยอย่างได้ผลเด่นชัด (กานต์ รัตน์. 2532 : 78)

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าความ เชื่อมมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยอิสระในชีวิตประจำวันมีความแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง และครูในการพัฒนาความ เชื่อมมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ทราบถึงผลของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการและการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลอิสรขัตติยเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลอิสรขัตติยเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการ ชื่อ "ลูกรักกับความคิดสร้างสรรค์"

3.2 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ของ จงใจ ขจรศิลป์

3.3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban)

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
โดยใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ความเชื่อมั่นในตนเอง

4.2.2 ความคิดสร้างสรรค์

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 สัปดาห์ละ 5 วัน เป็นเวลา
8 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ใน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลอรัญราษฎร์ เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิดที่สุด อาจเป็น
บิดามารดา ญาติ หรือผู้เลี้ยงดูและรับผิดชอบนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่
ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลอรัญราษฎร์ กรุงเทพมหานคร
ซึ่งผู้ปกครองในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นบุคคลคนเดียวที่ตลอดระยะเวลาการทดลอง

3. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการตัดสินใจกระทำ
สิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จในด้านการกล้าแสดงออก การพึ่งตนเอง การเป็นตัวของตัวเองและการปรับ
ตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยซึ่งปรับ
มาจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยของจงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 165 -
168)

4. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการนำประสบการณ์เดิมที่ได้รับ มาใช้ในรูปแบบที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว สามารถวัด ได้ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155)

5. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการศึกษาคครั้งนี้ จำแนก ออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

5.1 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดส่งเสริมความรู้ แก่ผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้ใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่ง เป็นชุดเอกสารสำหรับให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กประกอบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ที่ชื่อว่า "ลูกรักกับความคิดสร้างสรรค์" ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีลักษณะเป็นจุลสาร โดยจัดทำวันละชุด สัปดาห์ละ 5 ชุด เป็น ระยะเวลา 8 สัปดาห์ รวม 40 ชุด แต่ละชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมี 2 ลักษณะดังนี้

5.1.1 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งเน้นเนื้อหาประกอบคำตาม มี องค์ประกอบดังนี้

5.1.1.1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย โดยเขียนเป็นข้อความ เพื่อให้ ผู้ปกครองศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์

5.1.1.2 นิทาน และแนวคำตาม เพื่อให้ผู้ปกครองจัดกิจกรรม เล่านิทานให้กับลูก พร้อมทั้งถามคำถามลูกหลังจากที่เล่านิทานแล้ว

5.1.1.3 บันทึกของผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองบันทึกคำตอบ ของลูก หลังจากที่ถูกถามคำถามแล้ว ผู้ปกครองจะบันทึกคำตอบนั้นลงในช่องว่างที่เว้นไว้ของ แต่ละคำถาม

5.1.2 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งเน้นสถานการณ์ประกอบคำตาม มีองค์ประกอบดังนี้

5.1.2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย โดยเขียนเป็นข้อความ เพื่อให้ผู้ปกครองศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์

5.1.2.2. สถานการณ์และแนวคำถาม เพื่อให้ผู้ปกครองจัดสถานการณ์ให้กับลูก พร้อมทั้งถามคำถามลูกหลังจากที่จัดสถานการณ์แล้ว

5.1.2.3. บันทึกของผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองบันทึกคำตอบของลูก หลังจากที่ถูกถามคำถามแล้ว ผู้ปกครองจะบันทึกคำตอบนั้นลงในช่องว่างที่เว้นไว้ของแต่ละคำถาม

5.1.2.4. หน้าที่ของหนู เป็นหน้าที่กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการวาดรูปหรือทำอะไรก็ได้โดยอิสระ

5.1.2.5. แนวความคิดในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นคำถามสั้น ๆ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับเด็ก

5.2 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยโดยอิสระในชีวิตประจำวัน หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ในชีวิตประจำวันจากการประชุมชี้แจงของครู เกี่ยวกับการเล่านิทาน การใช้คำถาม และการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ เพื่อให้เด็กมีความรู้ที่ได้รับนี้ไปจัดประสบการณ์ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กโดยอิสระในชีวิตประจำวัน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.3 ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.5 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
 - 2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.2 ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.3 องค์ประกอบและกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.4 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์
 - 2.5 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์
 - 2.6 หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 2.7 บรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 2.8 บทบาทของพ่อแม่กับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 2.9 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
 - 3.1 ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
 - 3.2 ความสำคัญของ การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

- 3.2.1 ความสำคัญของผู้ปกครองต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
- 3.2.2 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 3.2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กสำหรับผู้ปกครอง
 - ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 3.3 แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
- 3.4 การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับการสื่อสาร
- 3.5 ระบบของการสื่อสาร
- 3.6 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเสนอ ดังต่อไปนี้

สมิท (Smith) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงการพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีมากน้อยเพียงใดนั้นสามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับความรู้สึก ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าตนไม่มีค่า ไม่เหมาะสม ไม่พึงพอใจในตนเอง หมายถึงการขาดความมั่นใจในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งพาผู้อื่น (จงใจ ขจรศิลป์. 2532 : 27 ; อ้างอิงมาจาก Smith. 1961 : 185)

สมพร พลอยงาม (2526 : 115) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความมั่นใจหรือมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือความจริง ตลอดจนการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ตามที่บุคคลนั้นใจ แม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งอื่นใดมาเป็นอุปสรรคในก่อกอบ โดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้อาจไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนโดยไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย

และลัดดา สุวรรณรัตน์ (2512 : 7) ได้สรุปความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองจาก Encyclopedia of Child Care and Guidance ไว้ว่า ความมั่นใจในตนเองไม่มีผู้ใดจะให้เด็กได้โดยตรง แต่สามารถจัดบรรยากาศและโอกาสที่จะพัฒนาความมั่นใจของเด็กให้สูงขึ้นได้ โดยการให้ความช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาที่ถูกหลักเกณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาอย่างอิสระ และมีความรู้สึกว่าตัวของเขามีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ ความมั่นใจในตนเองยังเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของเด็กประสบผลสำเร็จอย่างน่าพึงพอใจ การได้รับความรักจากบิดามารดา ครูอาจารย์ เพื่อนและคนอื่น ๆ หรือรู้สึกว่าตัวของเขาเองเป็นที่พึงปรารถนาของคนอื่นมีความรู้สึกว่าตัวเขาเองมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจและมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ และเด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและบุคคลรอบตัวเด็ก เช่นพ่อแม่ ครู เพื่อน และบุคคลอื่น ๆ ที่เด็กรู้จัก รวมทั้งการมีโอกาสพบกับความสำเร็จของเด็กด้วย

1.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความปลูกฝังและส่งเสริมให้กับเด็ก เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีคุณลักษณะที่ดี มองโลกในแง่ดี และมีความรู้สึกปลอดภัยกล้าแสดงออก และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (สุชา จันทน์เอม. 2510 : 147)

ส่วนา พรพัฒน์กุล ได้กล่าวถึง ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองว่า เป็นสิ่งที่แสดงว่าคุณคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความเหมาะสมต่อสังคม ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วก็จะไม่เฉยเมยต่อภาวะการต่าง ๆ ในสังคมของตน แต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่ที่ถูกต้อง ดังนั้น ความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตน และความอยู่รอดของสังคม (ส่วนา พรพัฒน์กุล. 2520 : 17) และมาสโลว์ (Maslow) ได้กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนมีค่า มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่มั่นคง หรือเสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ (Maslow. 1954 : 411) ส่วนเดริช ส่วนานนท์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของ การขาดความเชื่อมั่นในตนเองว่า บุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเฝ้าหาความสำเร็จในชีวิต (เดริช ส่วนานนท์. 2510 : 127) และผลของการขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กคือ เด็กจะคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือเด็กจะขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรค

หรืองานที่ยากลำบากในภายภาคหน้า (ละม้ายมาศ ศรศักดิ์ และจรรยา สุวรรณรัตน์.

2510 : 98) ซึ่งผลการวิจัยของโบว์แมน และแมทเธว (สุวิชัยธรรมมาธิราช. 2524 :

39 ; อ้างอิงมาจาก Bowman and Mathews. 1969) และการวิจัยของแมกซ์เวลล์

(Maxwell) ต่างสรุปตรงกันว่า ลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนักเรียนที่ประสบ

ความสำเร็จในการเรียน คือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง (จงใจ ขจรศิลป์.

2532 : 29 ; อ้างอิงมาจาก Maxwell. 1969)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก เพราะถ้าเด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองแล้วจะทำให้เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

1.3 ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

สมพงษ์ ติรพัฒน์ และ ชูชีพ อ่อนนิคสูง ได้สรุปพฤติกรรมสำคัญของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้อย่างสอดคล้องกันว่า

1. กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ
2. ใจค่อมั่นคง ไม่เขินอาย มีเหตุผล
3. รอบคอบ มีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. กล้าเสี่ยง
6. ชอบแสดงตัว
7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป
8. เป็นผู้ให้ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น
9. รักความยุติธรรม
10. ชอบอิสระ ไม่อึดอัด
11. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าจะทำได้สำเร็จ
12. มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น

(สมพงษ์ ติรพัฒน์. 2519 : 15 - 20 ; ชูชีพ อ่อนนิคสูง. 2516 : 12 - 16)

เลขา ปิยะธวัชริยะ (2526 : 237 - 279) ได้กล่าวถึงความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทั้งในแง่บวกและแง่ลบว่าเป็นความคิดพื้นฐานหรือความเชื่อเบื้องต้นที่จะกำหนดบุคลิกหรือขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองเชื่อว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีความสำคัญยอมรับและพอใจในความเป็นตัวของตัวเองแล้วย่อมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นได้และอยู่ในระดับที่สูงกว่าบุคคลที่ขาดความภาคภูมิใจ ไม่แน่ใจในความสามารถและค่าของตน ดังนั้น เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงหมายถึง เด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

โรเจอร์ (Roger) และ มาสโลว์ (Maslow) เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั้น เกิดจากความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เกี่ยวกับตน ถ้าเด็กได้รับรู้ประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นทำให้เขามีค่า มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และคนอื่นมีความรู้สึกที่ดีต่อเขา เด็กก็จะมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดี และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดีนี้จะเป็นการกำหนดให้เด็กแสดงลักษณะและพฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (ประติณฐ์ อุประชัย. 2526 : 37 - 38)

ดังนั้น จึงอาจสรุปลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองได้ว่าเป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก เป็นผู้นำของกลุ่ม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมั่นใจ

1.4 ปัจจัยในการส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กคือ พ่อแม่ ครู และบุคคลที่เด็กรู้จักซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนในการสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมมาให้กับเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้นสิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางสังคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี (สุวิทย์ธรรมมาธิราช. 2524 : 38 - 40) สถาบันครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคน เพราะเด็กมักจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่เด็กใกล้ชิดเสมอ การที่เด็กแสดง

พฤติกรรมออกมาแล้วเป็นที่ยอมรับของบุคคลในครอบครัว จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นและเกิดการเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อยู่เสมอ จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็ก นอกจากนี้ประเพณี ความเชื่อค่านิยมในสังคม ศาสนา ก็เป็นสิ่งที่เด็กได้รับถ่ายทอดโดยผ่านทางครอบครัวทั้งสิ้น (กวีนาทร์ ธรรมนุต. 2522 : 17 - 18) ความคิดเห็นต่างกล่าวสอดคล้องกับ สมควร วัชยพันธุ์ที่กล่าวว่า เมื่อเด็กทำอะไรลงไปเด็กจะคอยตรวจสอบตนเองอยู่เสมอว่ามีใครชมเชยหรือติเตียนเพียงไร เด็กจะพยายามคิดค้นเอาเองว่า จะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะได้รับการยกย่องชมเชยหรือเป็นคนดีในสายตาของผู้อื่น ถ้าลองทำตามความคิดแล้วคนอื่นยอมรับก็จะเกิดความเชื่อมั่นในความคิดของตัวเองมากขึ้น แต่ถ้าคนอื่นไม่ยอมรับก็จะเกิดความน้อยใจ ทำให้สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองไป (สมควร วัชยพันธุ์. 2507 : 83)

จากการศึกษาของเฮิร์ลลอค (Hurlock) พบว่า ผลการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตยคือ ให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมีเพื่อนมาก เป็นมิตร ชี้อิสัย ค่อนข้างกล้าหาญ มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเองได้ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย หรือแบบให้ทำตามกฎอย่างเคร่งครัด จะทำให้เด็กขาดความรู้สึกปลอดภัยขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และขาดความรับผิดชอบ เพราะเด็กไม่เคยได้ฝึกตัดสินใจด้วยตนเอง (Hurlock. 1964 : 661)

ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กนี้ นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันทางการศึกษายังเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก ครูจึงควรสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กทุกคนรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่กับครู ด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็ก พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเขาพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่ และยอมรับในความสามารถที่เด็กมีอยู่ต่างกัน โดยไม่เปรียบเทียบความสามารถของเด็กกับคนอื่นที่มีความสามารถเหนือกว่า แต่ควรยกย่องหรือชี้ให้เด็กแต่ละคนเห็นว่าทุกคนต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะต่างกัน เด็กแต่ละคนควรแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่ (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2530 : 24) และสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองคือ การฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอ ๆ จนมีทักษะและความสามารถสูง

ในที่สุดจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองยังขึ้นอยู่กับ
ระดับอายุ ระดับพัฒนาการและกลุ่มที่เด็กร่วมเล่นหรือร่วมทำงานตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ
ที่กำลังเผชิญอยู่ด้วย (ซูซีฟ ยอนโคทสูง. 2516 : 14)

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า สถาบันครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์และ
สิ่งแวดล้อมในชีวิต รวมทั้งการได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างของเด็ก ยังเป็นปัจจัยสำคัญ
ที่จะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอย่างมาก

1.5 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

การวิจัยในประเทศ

ได้มีผู้สนใจค้นคว้าเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้ดังนี้ ผลงานวิจัยของบัวแมน
และแมทเธว (Bowman and Mathews) และผลงานวิจัยของแมกซ์เวลล์ (Maxwell) ได้
สรุปผลตรงกันว่า ลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนักเรียนที่ประสบความสำเร็จใน
การเรียนคือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง (ประดิษฐ์ ญปรมัย. 2526 : 39 ;
อ้างอิงมาจาก Bowman and Mathews. 1960 ; Maxwell. 1960) ในปี ค.ศ.
1974 บาร์ช (Baruch. 1974 : 4 - 5) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่จะต้องมีระเบียบวินัย มีความ
รับผิดชอบและมีความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข ต่อมา
ในปี ค.ศ. 1969 ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเป็น
ผู้นำ พบว่า ผู้นำจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีบุคลิกภาพแสดงตัวซึ่งสอดคล้องกับผลการ
ศึกษาของสไตรส์ (Stires. 1970 : 3511-A) ที่ว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
สูง ยิ่งมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากเท่าไรก็ยิ่งได้รับศรัทธาจากคนอื่นมากเท่านั้น ต่อมา
กัวร์ (Goor. 1974 : 3514-A) ได้ศึกษาพบว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความ
เชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์และแสดง
ความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

การวิจัยในประเทศไทย

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2530 : 99 -100) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวิสัยทัศน์ตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดกวดขัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวดกวดขันที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวดกวดขันที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ตนเองไม่แตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ตนเองไม่แตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง แบบครูเป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ตนเองแตกต่างกัน
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทาง แบบครูเป็นศูนย์กลาง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ที่อยู่ในชั้นเรียน แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ตนเองแตกต่างกัน
6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ตนเองไม่แตกต่างกัน

อาวี เกษมรัถิ (2533 : 87) ได้เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทะนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของการคิดสร้างสรรค์

ในเรื่องเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเสนอต่อไปนี้

กิลฟอร์ด (Guilford) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมอง การคิดสร้างสรรค์ ได้อธิบายว่าการคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดแตกแขนง (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่มุม หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการเกิด ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วย และเขาได้อธิบายเพิ่มเติมถึงความคิดแตกแขนงว่า ประกอบด้วยลักษณะความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ลักษณะความคิดแตกแขนงจะเป็นหนทางให้ค้นพบความคิดที่มีคุณภาพหรือการคิดสร้างสรรค์ (ฮารี รังสินธ์. 2532 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Guilford. 1950)

ตามคำจำกัดความใน Encyclopedia of Education (1971 : 155) ให้ความหมายไว้ว่า การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง

1. ผลผลิตของความคิดที่แปลกใหม่และมีคุณค่า ซึ่งได้มาจากผู้คิดเอง
2. ความคิดนั้นไม่เป็นไปตามแบบแผน
3. เป็นความคิดที่ต้องการแรงจูงใจสูง และมีความมุ่งมั่นอย่างแท้จริง
4. ความคิดนั้นจะเกิดขึ้น ถ้าเข้าใจประเด็นของปัญหานั้นอย่างชัดเจน

ทอร์แรนซ์ (Torrance. 1962 : 16) ให้ความหมายของการคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้มาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเกิดจากการรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์เดิมแล้วเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้อง

เป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลิตภัณฑ์ทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจเป็นเพียงกระบวนการเท่านั้น

เทเลอร์ (Taylor. 1964 : 108 - 109) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถที่จะคิดย้อนกลับ เพื่อการแก้ปัญหาแนวทางใหม่ ซึ่งเสนอว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยสองส่วนในการคิด เป็นการกระตุ้นความคิดจากภายนอกและร่วมกันใช้ความคิดเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และความฉับไวมากขึ้น ความคิดยืดหยุ่นเป็นการพิจารณาปัญหาได้หลายแง่ และความคิดริเริ่มเป็นการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในทางที่แปลก

แอนเดอร์สัน และคนอื่น ๆ (Anderson and others. 1970 : 90) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของบุคคลซึ่งแสดงความคิดใหม่ ๆ อันเป็นการกระทำที่บุคคลเลือกจากประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ ความคิดใหม่หรือผลิตผลงานใหม่ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนเป็นเจ้าของในระดับต่าง ๆ กัน และความคิดสร้างสรรค์นี้สามารถพัฒนาได้ทุกระดับอายุ ถ้าจัดสภาพการณ์ให้เหมาะสม

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบเดิมซึ่งอาจอยู่ในรูปของกระบวนการคิด หรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา หรืออาจอยู่ในรูปของผลิตผล ความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคลของแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกันและสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม

2.2 ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์

ในเรื่องลักษณะของความคิดสร้างสรรค์นี้ มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน เช่น

เดวิดดาห์ล (Drevdahl) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างผลิตผลหรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะเกิดจากการ

รวบรวมความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์มาเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ และสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่มีอยู่อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลผลิตทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือเป็นเพียงกระบวนการ หรือวิธีการเท่านั้นก็ได้ (อาริ รังสิมันต์. 2528 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Drevdahl. 1960) ซึ่งสอดคล้องกับเวสต์คอตท์ และสมิท (Westcott and Smith) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่รวมและดึงเอาประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมาแล้วมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ ความคิดนี้ขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละคนและไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งแปลกใหม่ระดับโลก (Westcott and Smith. 1976 : 2) วอลลาซ และโคแกน (Wallach and Kogan) มีความเห็นสอดคล้องกันและเสริมว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการซึ่งอยู่ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) (บุษรอด บุญเหลือ. 2525 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Wallach and Kogan. 1965 : 34) กิลฟอร์ด (Guilford) กล่าวถึงลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่ความคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จอีกด้วย และความคิดอเนกนัยนี้ประกอบด้วยลักษณะความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) (อาริ รังสิมันต์. 2528 : 2 - 3)

ไทเลอร์ (Tylor) (อัฉรา แยมสรวล. 2529 : 11 - 12 ; อ้างอิงมาจาก Tylor. 1964 : 5) ได้ให้ทัศนะว่า ผลของความคิดสร้างสรรค์นั้น ไม่จำเป็นจะต้องขึ้นถึงขั้นสูงสุดดังเช่น การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ หรือการสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรมอย่างสูงเสมอไป แต่อาจเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 5 ขั้น ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นที่แสดงออกอย่างอิสระ ในด้านความคิดริเริ่มโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของงาน

ขั้นที่ 2 งานที่เป็นผลผลิตที่ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง

ขั้นที่ 3 เป็นงานขั้นประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใคร เป็นความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

ขั้นที่ 4 เป็นการปรับปรุงขั้นที่ 3 ให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 เป็นงานที่เกิดจากความคิด สิ่งที่เป็นมาตรฐานขั้นสูงสุด คำนวณทฤษฎีหรือหลักการใหม่ ๆ

สโตร์ม (Storm) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่า ทุกคนมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์แต่อาจมีปริมาณต่าง ๆ กัน ถ้าได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มศักยภาพก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนามาความคิดสร้างสรรค์ได้ (Storm. 1969 : 247) จากการศึกษาของเกิล (Gail. 1960 : 430) พบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่ส่งเสริมและพัฒนาขึ้นได้ ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้ถ่ายทอดทางยีน (Gene) ของบิดามารดา แต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายหลัง เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของมนุษย์ ฉะนั้นความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลจะมากหรือน้อยเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ

ทอร์แรนซ์ (Torrance) ได้รวบรวมผลงานของ แมคคินนอน (McKinnon) ซึ่งได้ศึกษาถึงคุณลักษณะของบุคคลต่าง ๆ เช่น ศิลปิน นักวิทยาศาสตร์ สถาปนิก ที่มีความคิดสร้างสรรค์พบว่า บุคคลเหล่านี้ชอบแสดงความเด่นโดยการทำงานไม่ซ้ำแบบใคร มีความเชื่อมั่น ขยันหมั่นเพียรกระตือรือร้น ยอมรับในสิ่งแปลก ๆ มีความยืดหยุ่นในการคิด กล้าคิด (Torrance. 1959 : 7) และลักษณะอันแท้จริงของความคิดสร้างสรรค์ คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองและเป็นอิสระ ความคิดสร้างสรรค์ไม่ขึ้นอยู่กับอายุตามปฏิทินของแต่ละคน โดยแท้จริงแล้วความคิดสร้างสรรค์ปรากฏในเด็กที่ยังไม่ตกอยู่ใต้กฎเกณฑ์ทางสังคมมากนัก ผู้ใหญ่ส่วนมากที่ต้องยึดมั่นอยู่ในกฎของสังคม จึงมักสูญเสียความคิดสร้างสรรค์ไป และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังรักษาไว้ได้ (ชินจิตร์ การบุญ. 2525 : 14)

นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ ยังได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการคิดหรือสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาโดยที่ไม่มีสิ่งนั้นอยู่ก่อนและเป็นการริเริ่มการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีคุณค่า คือ มีประโยชน์ทางกายภาพแก่การ

ใช้สอย มีคุณค่าทางจิตใจในแง่ความงาม หรือคุณค่าทางความคิดที่สามารถเสนอความคิดในแง่
มุมที่แปลกใหม่ได้อย่างมีสาระประโยชน์ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 17)

ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่
เกิดขึ้นเองอย่างอิสระ มีได้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม และเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้โดย
ใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2.3 องค์ประกอบและกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์

ในการพิจารณาองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ กิลฟอร์ด (Guilford.
1969 : 145 - 151) ได้ให้รายละเอียดองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์พื้นฐาน
4 ประการคือ

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึงปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันใน
เรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น

1.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความ
สามารถในการใช้ถ้อยคำ

1.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงความสัมพันธ์ (Associational
Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะ
มากได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency)
เป็นความสามารถในการใช้ลีลา หรือประโยคและนัยมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้
ประโยคที่ต้องการ

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความ
สามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของก้อนอิฐให้
ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

2. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่และแตกต่างไปจากความคิดธรรมดา หรือความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

3. ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิด แบ่งออกเป็น

3.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายอย่างอย่างอิสระ เช่น คนที่มีความยืดหยุ่นในด้านนี้ จะคิดว่าประโยชน์ของก้อนอิฐมีอะไรบ้าง และคิดได้หลายทิศทางในขณะที่คนอื่นซึ่งไม่มีความยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว

3.2 ความยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adapture Flexibility) หมายถึงความสามารถที่คิดได้ไม่ซ้ำกัน ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่อการแก้ปัญหา เช่น ก้อนอิฐทำอะไรได้บ้าง

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับการละเอียดถี่ถ้วนในการตกแต่ง เพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อาร์ รังสันต์ (2521 : 5) กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จะเน้นถึงความคิดริเริ่ม (Originality) แม้ว่าองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์นั้นจะหมายถึง ความยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดคล่องตัว (Fluency) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ด้วยก็ตาม

กิลฟอร์ด และฮอฟฟเนอร์ (Guilford and Hoepfner, 1971 : 125 - 143) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติม และพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบคือ

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency)
3. ความยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity to Problem)
6. ความสามารถในการกำหนดนิยามใหม่ (Redefinition)
7. ความซึมซาบ (Penetration)
8. ความสามารถในการทำนาย (Prediction)

กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1964 : 47) กล่าวว่า กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย

1. กระบวนการของความรู้สึกว่ามีปัญหา มีความยุ่งยากเกิดขึ้น
(Sensing Problem)
2. กระบวนการคาดคะเน หรือตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับปัญหานี้
(Formulating Hypothesis)
3. กระบวนการทดสอบสมมติฐานนั้น (Testing Questes)
4. การสื่อสารผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐาน
(Communicating the Result)

นอกจากนี้ ทอร์เรนซ์ยังได้รวบรวมความคิดของไทเลอร์ไว้ว่า ผลของการคิดสร้างสรรค์นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงเสมอไป ไม่จำเป็นต้องค้นพบหรือประดิษฐ์ของใหม่ที่ยังไม่เคยมีใครคิดมาก่อนแต่อาจเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งดังนี้

ขั้นที่ 1 แสดงออกมาอย่างอิสระในด้านความคิดริเริ่ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพของผลงาน

ขั้นที่ 2 งานที่เป็นผลผลิต ที่ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง

ขั้นที่ 3 งานขั้นประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ซ้ำแบบใคร

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ความสามารถในการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด คิดหาลำใหม่ ๆ

ฮัทชินสัน (Hutchinson. 1949 : 42 - 44) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์
เกิดจากการหยั่งรู้ ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ของการคิดดังนี้

1. ขั้นเตรียม (The Stage of Preparation) เป็นขั้นการรวบรวม
ประสบการณ์เก่า ๆ
2. ขั้นขัดแย้งยุ่งยาก (The Stage of Frustration) เป็นระบบของการ
ครุ่นคิดปัญหาอย่างหนัก แต่ยังไม่คิดไม่ออก
3. ขั้นของการมองเห็น (The Stage of Moment of Insight) เป็น
ความคิดเกิดแวบขึ้นในสมอง คิดคำตอบออกทันที
4. ขั้นพิสูจน์ (The Stage of Verification) เป็นการตรวจสอบประเมินผล
โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดูว่าคำตอบที่คิดออกนั้นเป็นจริงหรือไม่

ในทางของเดวิดสัน ไวแกนซ์ (Weigand. 1971 : 208) ได้เสนอความคิดว่า
กระบวนการสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องไปทีละขั้นตอน แต่โดยทั่วไปแล้วจะเป็นไปตามลำดับขั้น
และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา
2. ขั้นการปฏิบัติ
3. ขั้นความคิดติดขัด
4. ขั้นเกิดความกระจำว
5. ขั้นพิสูจน์

ดังนั้น จึงพอสรุปขั้นตอนของการคิดสร้างสรรค์ได้ว่า มีขั้นตอนครั้งแรกเกิดจาก
การปะทะปัญหา แล้วหาทางวิเคราะห์ปัญหา เพื่อไปสู่ทางพิสูจน์ ดังนั้น จึงควรจัดสิ่งเร้า
ต่าง ๆ มากกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดปัญหา วิเคราะห์ พิสูจน์ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้
ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ได้รวดเร็วขึ้น

2.4 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2523 : 17 - 18) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่ามี 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเตรียม คือขั้นรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยอาศัยพื้นฐานของกระบวนการต่อไปนี้อยู่
 - 1.1 การสังเกต ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องเป็นผู้สังเกตที่สนใจต่อสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ได้พบเห็นเสมอ
 - 1.2 การจำแนก หมายถึง การจำแนกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตหมวดหมู่เพื่อใช้เป็นแนวทางลำดับแนวความคิดต่อไป
 - 1.3 การทดลอง เป็นหัวใจของการสร้างสรรค์งาน เพราะผลของการทดลองจะเป็นข้อมูลสำหรับคิดสร้างสรรค์ต่อไป
2. ขั้นครุ่นคิด เป็นขั้นที่ใช้เวลาสำหรับการครุ่นคิดโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้เป็นแนวในการคิด ปกติขั้นนี้จะใช้เวลานานพอสมควร
3. ขั้นคิดออก ขั้นนี้เป็นขั้นของการแสดงภาวะสร้างสรรค์อย่างแท้จริง คือสามารถมองเห็นสู่ทางในการริเริ่ม หรือสร้างสรรค์งานอย่างแจ่มชัดโดยตลอด
4. ขั้นพิสูจน์ คือขั้นของการทดลองซ้ำ เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องแน่นอนเป็นกฎเกณฑ์ต่อไป

จะเห็นได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล มีการพัฒนาไปตามลำดับขั้นและเด็กจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้จากการเรียนรู้ควบคู่กับอายุที่เพิ่มขึ้น เมื่อเด็กเข้าสู่วัย 4 - 6 ขวบเด็กจะมีความคิดสร้างสรรค์สูงที่สุด ถ้าได้รับการกระตุ้นและสนับสนุนโดยการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่เหมาะสมให้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยจัดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง

2.5 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นศักยภาพของแต่ละบุคคล บุคคลที่ศักยภาพด้านนี้ได้รับการพัฒนาจึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ

มาสโลว์ (ฮารี รังสิมันต์. 2521 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. 1954) ได้กล่าวสรุปผลการวิจัย พบว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เหนือกว่าบุคคลอื่นโดยทั่วไปจะมีลักษณะของผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขาดกลัวต่อสิ่งที่ลึกซึ้งและน่าสงสัย แต่กลับรู้สึกพอใจและตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น

โลเวนเฟลด์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2515 : 77 ; อ้างอิงมาจาก Lowenfeld. 1964 : unpagged) กล่าวว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มักทำอะไรแตกต่างไปจากคนอื่น ไม่ชอบทำงานที่ซ้ำซาก ไม่ชอบทำงานตามตารางที่วางไว้ตายตัว แต่ชอบทำงานตามสบาย และยิ่งไปกว่านั้น คนที่ชอบสร้างสรรค์จะไม่ชอบทำงานอื่นเดียวกับคนอื่น เพราะงานที่บุคคลเหล่านี้ทำ เป็นงานที่ต้องแก้ปัญหาโดยตนเองตามลำพัง

แมคคินสัน (Machinson. 1959 : 154) ได้ศึกษาลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ตื่นตัวตลอดเวลา มีสมาธิ มีความพยายามสามารถวินิจฉัยวิเคราะห์ความคิดอย่างถี่ถ้วนในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เป็นผู้เปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด

เรนวอเทอร์ (Rainwater. 1965 : 6753-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อจะดูว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักจะแน่วในการแก้ปัญหาได้สูงกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

ลินด์เกรน (Lindgrain. 1966 : 249) กล่าวว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ว่าศิลปินหรือนักวิทยาศาสตร์มักเป็นผู้มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด ข้างสงสัยและไม่ชอบถูกบังคับ

ราซิค (Razik. 1972 : 131) พบว่า นักเขียนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะคิดแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และใช้วิธีการที่ต่างไปจากผู้อื่น

ครอปเลย์ (Cropley. 1970 : 124) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้คือ การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง (Prosession of Wide Categories) มีความพร้อมที่จะเสี่ยง (Willingness to Take Risks) มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า (Willingness to have a go) และมีความสามารถที่จะยืดหยุ่นความคิดได้อย่างคล่องแคล่วในระดับสูง

ฮิลการ์ด และ แอทกินสัน (Hilgard and Atkinson. 1967 : 365) กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ ไม่ชอบตามแบบใคร ชอบคิดหรือทำสิ่งที่ซับซ้อน แปลกใหม่ และเป็นผู้อารมณ์ขัน

ไรซ์ (Rice. 1970 : 69) ได้กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ว่ามีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนมีไหวพริบ
2. มีความสามารถในการประยุกต์ มีการตอบสนองที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่ม มีความยืดหยุ่น
3. มีอิสระในการคิดและแสดงออก
4. สนใจที่จะมีประสบการณ์ในสิ่งต่าง ๆ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้พบเห็นรวมกับความรู้อีกภายในใจ
5. มีความสามารถในการหยั่งรู้
6. มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี และเข้าใจในคุณค่าของความงาม
7. รู้จักตนเอง เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสิ่งต่าง ๆ
8. เข้าใจในสภาพของตนเองในกระบวนการที่ตนมีส่วนร่วม

ฮารี รังสันต์ (2528 : 63) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. อยากรู้ อยากเห็น มีความใคร่รู้อยู่เป็นนิจ
2. ชอบเสาะแสวงหา สืบราว สืบหา ค้นคว้าและทดลอง
3. ชอบซักถามและถามคำถามแปลก ๆ
4. ช่างสงสัย เป็นเด็กที่มีความรู้ทันแปลงประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นเสมอ
5. ช่างสังเกต มองเห็นลักษณะที่ผิดแปลกหรือช่องว่างที่ขาดหายไปได้ง่ายและ

รวดเร็ว

6. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด ถ้าสงสัยสิ่งใดก็จะถามหรือพยายามหาข้อตอบ

โดยไม่รังรอ

7. มีอารมณ์ขัน มองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ตลกที่แปลกและสร้างอารมณ์ขันอยู่เสมอ
8. มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ
9. สนุกสนานในการใช้ความคิด
10. สนใจสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
11. มีความเป็นตัวของตัวเอง

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 81-82) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง พบว่า คนที่มีความคิดผิดแปลกไปจากคนอื่น มีผลงานที่กำกวมไม่เข้าแบบใคร

จากข้อคิดเห็นของนักการศึกษาต่อลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ พอสรุปได้ว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความเป็นตัวของตัวเองในการคิด ทำ แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยพยายามค้นหา สืบราว ค้นคว้า ทดลอง และสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์โดยไม่เข้าแบบใคร นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีอารมณ์ขันอีกด้วย

2.6 หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ทอร์เรนซ์ (Torrance) เสนอวิธีที่จะส่งเสริมในการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนไว้ 5 วิธี คือ (เกสินี โชติกเสถียร. 2523 : 79 ; อ้างอิงมาจาก Torrance. n.d.)

1. ให้ความสนใจต่อปัญหา และรับฟังความคิดเห็นตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน
2. ให้อธิบายความคิดเห็นตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน
3. แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่ผู้เรียนแสดงออกมาเป็นสิ่งที่มีความค่า
4. ให้ความช่วยเหลือทุกครั้งที่มีผู้คิดสิ่งใหม่ขึ้นมา
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียน ได้คิด ได้ค้นพบโดยไม่มีการประเมินค่ากันเสียกันใด

โรเจอร์ส (Rogers. 1959 : 78 - 80) ได้ศึกษาและให้ข้อคิดเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์สได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การจัดหาให้ภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิต ซึ่งจะสร้างได้ด้วยกระบวนการที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ
 - 1.1 ครูยอมรับในคุณค่าของคนแต่ละคน เคารพในความคิดเห็น
 - 1.2 ไม่มีการวัด ประเมินผลจากภายนอก ทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องหวั่นวิตกว่าจะได้คะแนนไม่ดี
 - 1.3 ครูมีความเข้าใจในผลงานรวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ ของนักเรียน
 2. การจัดหาให้ภาวะที่เสริมในการแสดงออก เช่น พูดหรือทำในลักษณะแปลกใหม่
- บัควิทซ์ (Buchwitz. 1981 : 51 - 55) เห็นด้วยกับทอร์มรอนซ์ในเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยได้เน้นว่าความคิดสร้างสรรค์ในวัยเด็กจะพัฒนาขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องให้เด็กได้มีบรรยากาศที่ถูกต้องในโรงเรียน กล่าวคือ ครูต้องใจกว้าง จริงใจ ต่อเด็ก เพื่อเด็กจะได้เป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงออก ต้องมีการยืดหยุ่นได้ในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ บ้าง มิใช่ว่าเคร่งครัดไปหมดทุกเรื่อง ครูจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

วิลเลียมส์ (Williams. 1971 : 42) กล่าวว่า การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นการสอนให้เด็กรู้จักคิด การแสดงความรู้สึก และการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ เขายังอธิบายว่าการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไม่มิใช่การสอนที่สอนในวันนี้ แต่วันพรุ่งนี้เลิกสอน และไม่ใช้การสอนที่สอนในวันนี้ แล้วต่อไปเด็กก็ลืม แต่จะต้องสอนอย่างต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับ ในทางตรงกันข้าม การจัดการเรียนการสอนในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับและความสามารถในการแสดงออก

เลิศ อาโนมมา (2521 : 25) ได้ให้หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เด็กทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกอย่างอิสระเท่าที่โอกาสและสิ่งแวดล้อมจะอำนวย ซึ่งได้แก่ การเปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักเลือก หรือตัดสินใจด้วยตัวเอง แก้ปัญหาคด้วยตัวเอง และให้คำชมเชยเมื่อเด็กเรียนรู้ด้วยความคิดและวิธีการของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดภูมิปัญญาในสิ่งที่เขาได้กระทำและมีกำลังใจปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ชาญชัย อินทรประวัติ (2518 : 19) ได้เสนอแนวทางที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

1. สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดในหลาย ๆ ด้าน เช่น ศิลปะการแสดง การพินิจ เป็นต้น
2. เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถอันจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมนักเรียนให้ใช้ความคล่องแคล่ว ภูมิปัญญาในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น
3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกทางอารมณ์ แสดงออกถึงความรู้สึกในตนเอง ในอิสระเสรีพอเหมาะ
4. สนับสนุนและส่งเสริมการคิดที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วย
5. อย่างจำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดียวตลอดกาล
6. อย่างเข้มงวดหรือยึดมั่นในสิ่งที่นอกเหนือไปจากกระแสนว่า เป็นสิ่งผิดไปหมด

นอกจากนี้ กุญชรีย์ คำชาย (2519 : 7 - 10) ได้สรุปบทความซึ่งเขียนโดยเดวิด (David) ไว้ว่า การสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มีหลักเกณฑ์ 3 ประการคือ

1. มุ่งให้เกิดจินตนาการและมีใจกว้างเพื่อที่จะให้เกิดการยอมรับความคิดใหม่ และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่กระตุ้นนักเรียนโดยใช้การตั้งคำถามที่มักเรียนใช้ความคิดและเกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์ ทั้งนี้ต้องอาศัยเนื้อหา วิธีสอนและสื่อเป็นสิ่งสำคัญ

2. เรียนรู้การสร้างสรรคโดยการกระทำ เป็นการให้โอกาสเด็กได้คิดจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เรียบเรียงความคิดหลาย ๆ ความคิดเข้าด้วยกันในแนวทางใหม่เพื่อแก้ปัญหา

3. บรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับและกระตุ้นให้แสดงความคิดอย่างอิสระในการพูด หรืออภิปรายแบบไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้า หรือการทักท้วงและวิพากษ์วิจารณ์อย่างอิสระ และพึงพอใจ จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก

ทอร์เรนซ์ (ฮารี รังสันต์. 2526 : 137 - 141 ; อ้างอิงมาจาก Torrance. n.d.) ได้เสนอกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ความไม่สมบูรณ์ การเปิดกว้าง (Incompleteness Openness)

2. การสร้างหรือผลิตบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาและการใช้ให้เป็นประโยชน์

(Producing something and Using it)

3. การใช้คำถามเร้าให้เด็กคิด (Using Pupil Question)

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสอนหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จะเน้นให้การกระตุ้นให้เด็กได้คิด จินตนาการและแก้ปัญหาอย่างกว้างขวาง ไม่ยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยลงมือกระทำเอง และแสดงออกหรือสร้างผลิตผลจากการคิดอย่างเสรี .

2.7 บรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เด็กจะแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดสอนให้ พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์

ของเด็ก อาจเริ่มด้วยการเล่นเสียง สร้างหรือทำสิ่งที่เขาคิดขึ้น ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการคิดสร้างสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งที่ยากขึ้นในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามความคิดสร้างสรรค์จะต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการกระทำ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

กิลฟอร์ด (เพอร์วีย์ ทักชิน. 2523 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Guilford. 1908)

กล่าวว่า สิ่งเร้าที่มักกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นมี 4 ชนิด คือ

1. รูปภาพ
2. สัญลักษณ์
3. ภาษา
4. พฤติกรรม

วรภรณ์ รักวิชัย (ม.ป.ป. : 49 - 50) ได้เสนอวิธีการจัดห้องเรียนแบบ

บรรยากาศเป็นกันเอง และใช้การเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ

1. จัดกิจกรรมหรือบรรยากาศแบบเล่นปนเรียน
2. จัดบรรยากาศห้องเรียนแบบอิสระ แบบสบาย ๆ เป็นกันเอง
3. ยอมรับการแสดงออกของนักเรียนทุกคนด้วยความสนใจ และกระตือรือร้น
4. ไม่กำหนดหรือจำกัดกิจกรรมในห้องเรียน
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้า ทดลองหาคำตอบเอง
6. ไม่ข่มขู่เด็กด้วยคำพูดหรือท่าทาง
7. จัดให้มีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น โดยแนะนำให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาหลายวิธี
8. คำถามที่ใช้ในห้องเรียนควรเป็นคำถามแบบเปิด (Opened Question)
9. สร้างบรรยากาศการยอมรับและมีความเป็นกันเองระหว่างนักเรียน และ

นักเรียนกับครู

10. พยายามสนับสนุนให้เด็กคิดอย่างกว้างขวางและใช้ความคิดในระดับสูง

11. ใช้เวลาแก่เด็กในการคิดและพัฒนาความคิดให้กว้างออกไปอีก
12. ปลุกฝังให้เด็กรู้จักคุณค่าของตัวเอง
13. ให้อิสระในการแสดงออกของเด็ก

จะเห็นได้ว่า บรรยากาศที่สามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้นั้น ต้องเป็นบรรยากาศที่ในเด็กเครียดและควรให้ความสำคัญเป็นอิสระในการคิด การแสดงออกแก่เด็ก เป็นสำคัญ

2.8 บทบาทของพ่อแม่ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

ระยะช่วงแรกเกิดถึง 6 ขวบ หรือช่วงวัยก่อนเรียนนั้น บุคคลที่มีความหมายสำหรับเด็กอย่างยิ่งก็คือ พ่อแม่ ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กอย่างที่สุด และมีหน้าที่โดยตรงในการอบรมเลี้ยงดูปลุกฝังทัศนคติ และกำหนดวัฒนธรรมรวมทั้งการจัดบรรยากาศและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์

แอนโทนีฟสกี (Antonovsky, 1959) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา แบบให้ความรัก แบบเรียกร้องจากเด็ก และแบบจำกัดสิทธิของเด็ก กับพฤติกรรมที่แสดงออก พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่พึงสังเกตได้จากการเล่าที่แปลกใหม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงความรักของมารดาโดยการอุ้ม การเล่าด้วย และการปกป้องดูแลจากมารดา การที่ความคิดสร้างสรรค์สัมพันธ์กับการแสดงความรักของมารดานั้น เพราะการแสดงความรักเป็นการเอาใจใส่เด็ก ทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นปลอดภัย ซึ่งทำให้เด็กกล้าแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

ฮารี รังสันต์ (2521) ได้เสนอแนวปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้หลายแนว ในเอกสารประกอบการสอนความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแนวปฏิบัติหนึ่งนั้น คือ พ่อแม่พึงจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้นว่า

บรรยากาศที่เป็นอิสระ ไม่เคร่งครัดหรือเคร่งเครียดจนเกินไป หรือมีการรบกวนให้เด็ก
ตื่นกลัว และเป็นกังวลมากเกินไป นอกจากนั้น การจัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้
สถานที่ที่เด็กจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนหนังสือ สมุด ดินสอ สีซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสนอง
ความต้องการและความสนใจของเด็ก และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งสอดคล้อง
กับการศึกษาของ วินิจ เกตุชา (2527) ที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู
กับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่นและให้
คำแนะนำชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ มีแนวโน้มว่าจะทำให้อายุที่มีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนการอบรม
เลี้ยงดูแบบลงโทษตามอารมณ์อย่างไม่มีเหตุผล หรือปล่อยปละละเลยนั้น มีความสัมพันธ์ทางลบ
กับความคิดสร้างสรรค์ (อารี รังสิมันต์. 2532 : 77 ; อ้างอิงมาจาก วินิจ เกตุชา.
2527)

มุขติ ภูษินทร์ (2526 : 98) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พ่อแม่ หรือสมาชิกใน
ครอบครัวเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็ก มีเวลาอยู่กับเด็กนาน จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์ของเด็ก กล่าวคือ

1. พยายามตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น โดยการตอบคำถามของเด็ก
2. พยายามจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ำให้เด็กมี
อิสระในการเล่น
3. ำให้เด็กได้รับประสบการณ์อย่างกว้างขวาง
4. ส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
5. สนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยในผลงานของเด็ก
6. พยายามตอบสนองความสนใจพิเศษของเด็ก
7. ำให้เด็กได้มีเวลาของตนเองเพียงพอที่จะเล่น ทดลอง หรือทำกิจกรรมส่วนตัวตาม
ต้องการ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า พ่อแม่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่การปลูกฝังความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มก้ำ

ขั้นสูงต่อไป พ่อแม่จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถ ความคิดเห็น ตลอดจนยอมรับการตัดสินใจของเด็ก นอกจากนั้นพ่อแม่จะต้องมีวิธีการกระตุ้นความสนใจของเด็กในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น สนับสนุนให้เด็กช่วยเหลือตนเอง ให้ความสำคัญ ชมเชย และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเพื่ออำนวยความสะดวกเหล่านี้ได้พัฒนาต่อเนื่องกันไป พ่อแม่จึงควรเริ่มส่งเสริมและสนับสนุนลูกตั้งแต่วัยวัยและทำติดต่อกันไป

2.9 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

การวิจัยในประเทศ

ชัทท์ (ประมาญ ดิศสินสัน. 2523 : 181 ; อ้างอิงมาจาก Hutt. n.d.) ได้ทำการวิจัยกับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่มีโอกาสเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิดประดิษฐ์และรู้จักสำรวจ จากนั้นอีก 4 ปี เมื่อทำการทดสอบบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏว่าเด็กที่เคยเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิดทำอะไรจะแน่วได้สูงกว่าเด็กที่ไม่เคยเล่น

คูซิเอนสกี (Kuziemiński. 1977 : 1861-B) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นที่ใช้จินตนาการ (Imaginative Play) โดยศึกษาทั้งเด็กระดับ 2 จำนวน 50 คน เป็นเด็กหญิง 25 คน และเด็กชาย 25 คน พบว่า การเล่นที่ใช้จินตนาการมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

โคลแอต ชอว์ และเชอร์วูด (Claiatt, Shaw and Sherwood. 1980 : 1061 - 1064) ได้ทำการทดลองศึกษาความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยแก่เด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 48 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนที่ใช้คำถามแบบอเนกนัยหรือแบบอื่น ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

การวิจัยในประเทศไทย

อารมณ์ ทักษิณ (2526 : 55 - 57) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 6 ปี ที่มีการเล่นต่างกัน โดยกลุ่มทดลองจะได้เล่นกับอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเล่นโดยตรง ได้แก่ อุปกรณ์สำเร็จรูปต่าง ๆ ดินน้ำมันลวดไม้ ตัวต่อพลาสติก อุปกรณ์การเรียน สีพู่กัน เป็นต้น ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้เล่นกับอุปกรณ์ที่บ้าน ได้แก่ อุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นนั้น ผลการทดลองพบว่าเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออแตกต่างกัน

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 75 - 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามรูปแบบริเริ่มอย่างอิสระ กับแบบครูชี้แนะ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 60 คน โดยที่กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามรูปแบบริเริ่มอย่างอิสระ และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามแบบครูชี้แนะ ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามรูปแบบริเริ่มอย่างอิสระ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามแบบครูชี้แนะ มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามรูปแบบริเริ่มอย่างอิสระ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามแบบครูชี้แนะ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนงค์ แสงเงิน (2533 : 58 - 61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 44 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถาม

และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม ผลการ
ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถาม
มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์
แบบไม่ใช้คำถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ
จัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้
คำถาม มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

3.1 ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

เกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง (Parent Education)

ฉันทนา ภาคบงช (2531 : 1) กล่าวว่า หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นการทำความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการร่วมมือกันพัฒนาเด็กโดยใช้สื่อต่าง ๆ และสื่อมวลชน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ อยู่ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก (Child Psychology)
2. เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ แก่เด็กอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับทางโรงเรียน

นิภา แก้วศรีงาม (2525 : 3) ได้ให้ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองว่าเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะเด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันครอบครัว สถานศึกษา และสถาบันศาสนา การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ถือเป็นกระบวนการทางสังคม (Socialization Education) สังคมมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลในสังคมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา ซึ่งเป็นการให้การศึกษทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการส่งเสริมเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีของบุคคล และพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ปกครองได้มีความรู้ และเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของเด็ก ความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ต่อเด็กและการพัฒนาเด็ก ในอันที่จะช่วย

ส่งผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยให้เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของ
ครอบครัวและสังคม

3.2 ความสำคัญของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมแห่งแรกและสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก
โดยธรรมชาติและทางจิตวิทยาอันแท้จริงแล้ว พ่อแม่ตลอดจนผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาท
อันสำคัญอย่างยิ่งในการให้ความรู้แก่เด็ก ถ้าจะนับเวลาของการเรียนรู้ที่เด็กได้รับจาก
พ่อแม่ เปรียบเทียบกับครูจะพบว่าสัดส่วนในการเรียนรู้จากพ่อแม่มากกว่าครู ดังนั้น
ผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่เด็ก เพื่อเป็นการสร้าง
บุคลิกภาพหรือการสร้างนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังเล็กอยู่ ดังที่ ฌูสแซ
(Rousseau) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวบริสุทธิ์ ที่ผู้ใหญ่จะแต่งแต้มสีอะไร
ลงไปก็ได้ จะทำให้ผ้าขาวบริสุทธิ์กลายเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามวิจิตร หรือจะทำให้
กลายเป็นผ้าที่เลอะเทอะหมองอย่างไก็ได้เช่นกัน ฌูสแซมีความเชื่อในธรรมชาติ
การแสดงออกของเด็ก และถือว่า การกระทำต่าง ๆ ของเด็กนั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าผิด พ่อแม่
เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดที่จะหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นมา เป็นคนที่มีบุคลิกภาพอย่างไรก็ได้
(กานต์ รัตนพันธุ์. 2532 : 3)

มอนเตสซอรี (Maria Montessori) มีความเห็นในเรื่องความสำคัญ
ของพ่อแม่ ผู้ปกครองว่า พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญในการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะอยู่ในสังคม
ได้อย่างมีความสุข (Lillard. 1972 : 104) วิลส์ และสเตกแมน (Wills and
Stegeman. 1957 : 62) กล่าวถึง ความเชื่อของฟรีเบล (Froebel) ว่า เด็กทุกคน
เกิดมาดี แต่สิ่งที่ทำให้เด็กไม่ดีก็คือ การไม่ได้รับการศึกษาที่ดีอย่างเพียงพอ และขาด
การดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ตนเอง และฉันนา ภาคบงกช ได้กล่าวว่าผู้ปกครองเป็น
บุคคลสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด สามารถที่จะ
ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก อันได้แก่ ความต้องการในการดำรงชีวิตอยู่

ความต้องการด้านความรักและความอบอุ่น นอกจากนั้นเด็กยังได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กจะเป็นไปอย่างไรขึ้นอยู่กับอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้านเป็นสำคัญ เมื่อคุณภาพของเด็กมีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองเป็นอย่างมากเช่นนี้ การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง จะช่วยพัฒนาเด็กและช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการขาดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก (ฉันทนา ภาคบงช. 2531 : 4 - 5)

จะเห็นได้ว่าการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้นช่วยให้ผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนการดำเนินชีวิตในครอบครัวในวิถีทางที่ถูกต้องเหมาะสมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ และสิ่งที่ผู้ปกครองควรรับรู้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก ได้แก่ ความสำคัญของเด็กปฐมวัย ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงรายละเอียดของข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว ต่อไปนี้

3.2.1 ความสำคัญของผู้ปกครองต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การที่ผู้ปกครองทราบว่าตนเองมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างไรนั้น จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการส่งเสริมเด็กมากขึ้น ดังที่นักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้ปกครองต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังนี้

ฟรอยด์ (ฟิชรี ส่วนแก้ว. 2532 : 57 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1949) กล่าวว่า บุคลิกภาพของคนเราจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในช่วงแรกของชีวิต ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการกระทำเป็นตัวอย่างแก่เด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็กจะเลียนแบบบิดามารดา และผู้อยู่ใกล้ชิดตน ฟรอยด์ เชื่อว่า 5 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงสำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ

มูสเซน และคองเกอร์ กล่าวว่า การให้ความรัก ความอบอุ่นในระยะต้นของชีวิตเป็นพื้นฐานสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู วิธีการเลี้ยงดูตลอดจนพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กโดยตรงทั้งสิ้น การเรียนรู้ครั้งแรกของเด็กเกิดที่บ้าน จากการที่เด็กได้มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งจากผู้ที่เป็นแม่ ความสัมพันธ์และพฤติกรรมดังกล่าว จะมีต่อพฤติกรรมและ
ความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจของทารกทั้งในปัจจุบันและในอนาคต(Mussen and Conger.
1965 : 193)

เฮิร์ลอค (Hurlock. 1965 : 434) ได้แสดงความสำคัญ
ของครอบครัวที่มีต่อเด็กไว้ดังนี้

1. เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงเป็นแบบอย่าง
ในครอบครัว
2. ครอบครัวเป็นต้นกำเนิดในการอบรมสั่งสอนเด็กให้มี
พฤติกรรมการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองมาจากการให้รางวัลและลงโทษ
3. การให้แบบแผนการลงโทษมีผลต่อเด็กอย่างลึกซึ้ง ที่ทำให้
พฤติกรรมต่าง ๆ นั้นก่อรูปขึ้น
4. พ่อแม่เป็นต้นแบบที่สำคัญที่สุดในการเป็นแบบอย่างให้เด็กได้
ปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ส. จานงจิต กล่าวว่า การสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็กจะต้องเริ่ม
ตั้งแต่เล็ก และผู้ที่ส่งเสริมสร้างให้กับเด็กได้มากที่สุดคือพ่อแม่ (ส. จานงจิต. 2528 :
12)

สุนิษฐ์ แป้นนาบอน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของผู้ปกครอง
ที่มีต่อพัฒนาการของเด็กว่าพ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างแก่เด็กทุกวินาที เพราะการกระทำ
ทุกอย่างของพ่อแม่ และสภาพแวดล้อมจะถูกประทับเข้าไปในตัวเด็กเสมือนแม่พิมพ์ หรือ
แบบพิมพ์ที่หล่อหลอมจิตใจซึ่งสามารถส่งผลได้ทั้งทางบวกและทางลบ
(สุนิษฐ์ แป้นนาบอน. 2527 : 28 - 32)

นักการศึกษาสมัยต่อมา ก็ได้ละเลยต่อความสำคัญของผู้ปกครอง
ในการส่งเสริมเด็ก รีด (Read) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็กมีผลต่อ
บุคลิกภาพของเด็กและมีผลต่อความบกพร่องทางอารมณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม การแสดง
ออกทางความรู้สึกของผู้ปกครองให้เด็กเห็นและผลของการแสดงออกเหล่านี้จะสะท้อนออกมา

ให้ปรากฏในพฤติกรรมของเด็ก (Read. 1957 : 272)

เมื่อผู้ปกครองมีความสำคัญต่อเด็กดังกล่าว ฮันต์ รอดแจ่ม (2511 : 49) จึงให้ความเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนมีความสำคัญต่อการช่วยเหลือเด็กให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ โดยทั้งสองฝ่ายต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 149) มีความคิดเห็นว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครูจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กเป็นอย่างยิ่ง ทั้งสองฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกัน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซาร่าห์ และคนอื่น ๆ (Sarah and others. 1971 : 373) กล่าวว่าบ้านและโรงเรียน มีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษแก่เด็ก โรงเรียนจะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าปราศจากความเข้าใจ ความสนับสนุนและการช่วยเหลือจากทางบ้าน ในการพัฒนาเด็กนั้น ผู้ปกครองและครูจะต้องพยายามร่วมกันที่จะรู้จักเด็กทุกด้านทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อจะจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในระยะเริ่มต้นจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต เวอร์นา (Verna. 1972 : 322) กล่าวว่าความคุ้นเคยกันระหว่างครูกับผู้ปกครองจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเรียนรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและคำนิยมทางการศึกษาซึ่งกันและกัน อันจะช่วยลดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กเกิดความสับสนขึ้นในใจ

ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการศึกษาเด็ก เป็นจุดเริ่มต้นของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ความคิดริเริ่มนี้ มีมาตั้งแต่ก่อนจะมีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 10) กล่าวว่า โคมินิอุสเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญในการให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง โดยการชักนำให้เปิดโรงเรียนสำหรับแม่ขึ้น เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิสนธิและการเลี้ยงดูเด็ก อันเนื่องจากการศึกษาปัญหาเด็กส่วนหนึ่งเกิดจากพ่อแม่ ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธอบรมเลี้ยงดู และไม่รู้ทราบบวิธีการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็ก ด้วยเหตุดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย และวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กอย่างถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กนั้น คือ พ่อแม่ผู้ปกครอง การส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านจะเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องมากขึ้น ถ้าผู้ปกครองได้รับความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก นอกจากนี้การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองยังช่วยสร้างความเข้าใจ ที่ตรงกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการส่งเสริมเด็กให้พัฒนา ได้อย่างเหมาะสม การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ และความรู้จักที่ดี ต่อกัน ซึ่งช่วยให้เด็กไม่ต้องประสบกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างบ้านและโรงเรียน ทำให้ เด็กมีความสุข มีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนดังคำกล่าวที่ว่า "ควรพัฒนาผู้ปกครอง ควบคู่ไปกับการพัฒนาเด็ก"

3.2.2 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ไว้ดังนี้
ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่อัน มีผลต่อแรงจูงใจในสิ่งต่างๆว่า พ่อแม่ควรเอาใจใส่ในผลงานของลูก ปฏิบัติอย่างสมเหตุ สมผล สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำให้มีความตั้งใจและอดทน เมื่อลูกประสบความสำเร็จ แสดงความยินดีอย่างชัดเจน และคอยจัดเป็นการให้รางวัลเมื่อทำความดี ตลอดจนมี บทบาทในการทำตัวเป็นเพื่อนที่ดี และคอยแนะนำส่งเสริมให้พัฒนาการทุก ๆ ด้านอย่าง สมบูรณ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527 : 30 - 36)

จินตนา พูลั่ง (2522 : 25 - 29) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ ของพ่อแม่ที่ควรปฏิบัติต่อเด็ก ดังนี้

1. พยายามสอนให้ช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่น ตลอดจนทำตัวให้เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. พยายามทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว
3. ฝึกให้ทำตามกฎเกณฑ์ง่าย ๆ ของครอบครัว และการฝึก ปฏิบัติควรทำอย่างอบอุ่น
4. สังเกตความเปลี่ยนแปลงของเด็กและให้ความช่วยเหลือ เมื่อต้องการ

5. ควรให้เวลาในการพูดคุยอย่างสนุกสนานกับเด็ก ซึ่งเป็นเวลาที่คุ้มค่าสำหรับเด็กอย่างยิ่ง

วรารักษ์ รักริย์ (2527 : 6 - 9) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ดังนี้

1. การเลี้ยงดูให้เติบโตขึ้นในสังคม โดยการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. การอบรมระเบียบทางสังคมเบื้องต้น ได้แก่ การปลูกฝังคุณลักษณะและนิสัยที่ดี การอบรมมารยาททางสังคม และทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต เป็นต้น
3. การส่งเสริมความสนใจของเด็ก เด็กปฐมวัยมีความสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความสนใจของเด็กจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างสมบูรณ์ขึ้นโดยการจัดเตรียมหนังสือนิทาน อุปกรณ์การเล่น อุปกรณ์ระบายสี การพาไปทัศนศึกษาเมื่อมีโอกาส
4. การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้ปกครองสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงขึ้นเต็มศักยภาพได้โดยการกระตุ้นให้เด็กคิด และแก้ปัญหาฝึกการสังเกต ส่งเสริมความสนใจของเด็กและให้โอกาสทำในสิ่งที่สนใจ ตลอดจนส่งเสริมทักษะทางภาษาเพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ภาษาในระดับต่อไปได้อย่างง่าย
5. การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม เพื่อ让孩子เห็นคุณค่าและยกย่องมรดกทางวัฒนธรรมไทย เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป

นิภา แก้วศรีงาม (2525 : 26 - 28) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่และผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคม ไว้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักพุทธศาสนา ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธ ได้กำหนดให้พ่อแม่เป็นต้นแบบและให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความประพฤติดีและไม่ก่อปัญหาสังคม

2. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 บัญญัติไว้ว่า พ่อแม่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามควรตั้งแต่แรกเกิดถึง 20 ปี

3. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักสังคมวิทยา ได้แก่ การดูแลฝึกหัด ลูกของตนจนกว่าลูกจะสามารถพึ่งตนเองได้ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และบทบาทที่จะต้องให้การศึกษา ตลอดจนถึงเสริมพัฒนาการทุกด้านแก่เด็ก

สรุปได้ว่าบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการพัฒนาเด็กนั้นได้แก่ การตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ บทบาทในการอบรมสั่งสอน เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ และบทบาทในการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาเพื่อช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก อันได้แก่ ความต้องการในการดำรงชีวิต ความต้องการด้านความรักและความอบอุ่น เด็กจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้านเป็นสำคัญ (ฉันทนา ภาคบงกช. 2531 : 4 - 5) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไป ต่างก็เน้นถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่า เป็นวัยที่สำคัญที่สุด การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพนั้นมาจากการส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นระยะวิกฤติที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การกระตุ้นทางตา หู จมูก ลิ้นและกายาให้ได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส และได้เรียนรู้โดยการเล่นตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะด้วยความรักจากพ่อแม่ จะช่วยให้เขาประสาทในเซลล์สมองขยายออกจนทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ง่าย มีชีวิตชีวา รู้เหตุผล อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์มากที่สุด " เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้ทุกอย่างในวัยที่เขายังเล็กอยู่ " แต่ถ้าหากเด็กวัยนี้ไม่ได้รับการเอาใจใส่ เมื่อพ้นวัยนี้ไปเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความยากลำบาก

ในบางอย่างก็จะไม่สามารถเรียนได้อีกเลย (ธีระ สุนทร และพรอนงค์ นิยมคำ.
2527 : 6 - 7) ดังนั้นการที่ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เหมาะสม
และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการระยะ
ต่อไปของเด็กดังคำกล่าวที่ว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของชีวิต เด็กจะประสบความสำเร็จ
หรือล้มเหลวในชีวิตขึ้นอยู่กับผลของการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก

ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

โดยธรรมชาติแล้ว เด็กปฐมวัยจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคลอันเนื่อง
มาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดู จึงทำให้เด็กแตกต่างกันทั้ง
ทางร่างกาย จิตใจ และความสามารถของแต่ละคน นอกจากนี้เด็กยังมีความอยากรู้อยากเห็น ไม่ชอบอยู่นิ่ง ๆ มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีความสนใจในเหตุการณ์หรือ
สิ่งใหม่ ๆ ชอบซักถาม และมีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทั้งด้านร่างกายและ
จิตใจ (วราภรณ์ รักวิชัย. 2527 : 62) นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล
(2530 : 92 - 93) ยังได้กล่าวอีกว่าเด็กในวัยนี้มักจะมีลักษณะทุกขเป็นนิจ อยากรู้อยากเห็น ต้องการความช่วยเหลือในบางเรื่อง มักชอบทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
เด็กมีขีดความสามารถแตกต่างกัน และมีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทั้งทาง
ร่างกายและจิตใจ ดังนั้น ครูและผู้ปกครองสามารถช่วยพัฒนาเด็กให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
รอบตัวได้เป็นอย่างดีหากมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและจิตวิทยาการเรียนรู้
ของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการส่งเสริม แนะนำ และปรับปรุงพฤติกรรมของเด็ก
ให้ส่งผลต่อการพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสม ซึ่งสิ่งที่ครูและผู้ปกครองควรทราบเพื่อสามารถ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. องค์ประกอบของการเรียนรู้ นักการศึกษาที่กล่าวถึง
องค์ประกอบของการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

กาเย่ (Gagne) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการ
เรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ผู้เรียน สิ่งเร้า การตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Dallard and Miller)

กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากแรงขับ สิ่งเร้า การตอบสนอง และการเสริมแรง (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2528 : 127 - 128 ; ย้ายอิงมาจาก Dallard and Miller. n.d.)

2. แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ จากแนวคิดของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) การเรียนรู้ของเด็เกิดจากการลองผิดลองถูก แล้วนำไปสู่ การเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยได้กำหนดกฎการเรียนรู้ไว้ 3 ประการคือ กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งผล

สกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ จากการสร้างเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ และสร้างความผูกพันระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองให้มีความแน่นแฟ้น หรือมีความถี่ยิ่งขึ้น โดยการให้สิ่งเร้าเป็นตัวเสริมแรง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของกลุ่มเกสตัลท์ มีสาระสำคัญ

2 ประการ คือ การรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และ หาความหมายจากประสาทสัมผัส และการหยั่งเห็น (Insight) เป็นการคิดแก้ปัญหา ครึ่งแล้วครึ่งเล่า จนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วยตนเอง กลุ่มนี้เชื่อว่าการที่ คนเราจะเกิดการเรียนรู้ได้มันจะต้องเริ่มเรียนจากส่วนรวมสู่ส่วนย่อย (The Whole to Parts) ทำให้เกิดการเข้าใจอย่างแน่นแฟ้นจากการมองเค้กับโครงกว้าง ๆ ตลอดจนความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันก่อน จึงเรียนรู้รายละเอียดได้ลึกซึ้งในภายหลัง (อบรม สนิทบาล. ม.ป.ป. : 61 - 72)

3. ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากองค์ประกอบของ การเรียนรู้ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แล้ว ผู้ปกครองควรทราบถึงปัจจัยที่จะส่งเสริม การเรียนรู้ของเด็กด้วย ซึ่งกมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ กล่าวว่า การที่เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ได้ดีนั้น ต้องอาศัยปัจจัย ดังนี้คือ แรงขับ ความพร้อม ความต้องการ อารมณ์ และ การปรับตัว การสนใจ การเสริมแรง ทัศนคติ และความสนใจ การเกิดจินตภาพ การจำ ความถนัด และเชาวน์ปัญญา (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2528 : 220 - 225)

ดังนั้น การที่เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ ด้านตัวเด็ก ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งเร้าและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กได้มีโอกาสทดลองผิดลองถูก ได้ฝึกแก้ปัญหา ตลอดจนสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงขับ ความต้องการ ความพร้อม การจูงใจและการเสริมแรง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย เด็กปฐมวัยมีธรรมชาติของความอยากรู้อยากเห็นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ ย่อมจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างสอดคล้องกับลักษณะของพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองควรมีความเข้าใจในหลักพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งนักการศึกษาได้ศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. พัฒนาการทางกาย (Physical Development) เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวทางร่างกายได้คล่องแคล่วขึ้น แต่ยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อเล็กได้ เนื่องจากประสาทสัมผัสระหว่างมือและตายังทำงานไม่ประสานกันดีพอ การส่งเสริมให้เด็กฝึกช่วยตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร ใส่เสื้อผ้า ผูกเชือกรองเท้า ตัดกระดาษ ฯลฯ จะเป็นการช่วยให้เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อเล็ก และการให้เด็กได้เคลื่อนไหวออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก จะทำให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อร่างกายทั้งหมด ได้ฝึกการทรงตัวและการเคลื่อนไหว จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญาด้วย

2. พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development) เด็กในระยะนี้มีอารมณ์หลายแบบ เนื่องจากเด็กมีโอกาสได้พบเหตุการณ์แปลกใหม่ เหตุการณ์ประจำวัน ระหว่างความต้องการของตนเองกับท่าทีการปฏิบัติของผู้ใหญ่ และกลุ่มเพื่อน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากมาย ซึ่งเด็กอยากเรียนรู้อยากทดลองให้เข้าใจ บางครั้งก็ง่าย บางครั้งก็เข้าใจ บางคราวก็เจ็บตัวหรือถูกทำโทษ เด็กจึงเริ่มเรียนรู้อารมณ์โกรธ อิจฉา อาทรเห็นใจ ก้าวร้าว อารมณ์ร้ายแรง ดีใจ เสียใจ และเด็กยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ ได้ การอธิบายให้เหตุผลจะช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมขึ้น

3. พัฒนาการทางสังคม (Social Development)

อีริกสัน(Ericson) ได้กล่าวให้เห็นถึงความสำคัญของ พัฒนาการแต่ละขั้นว่าจะมีอิทธิพลต่อกัน โดยที่พัฒนาการขั้นหลังจะได้รับอิทธิพลจาก พัฒนาการขั้นก่อนนั้น ที่สำคัญคือพัฒนาการของเด็กวัยแรกเกิดถึง 1 ปี ซึ่งประสบการณ์ของ เด็กในวัยนี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความไว้วางใจ พัฒนาการขั้นนี้จะเป็นรากฐานของ ความเป็นเอกลักษณ์ของการที่จะรู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้ที่มีความสามารถ เป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองและนำตนเองได้ ลักษณะของพัฒนาการทางสังคมที่น่าสังเกตคือ ชอบเข้าหาเพื่อน และผู้ใหญ่แต่ยังไม่สามารถวางตัวในกลุ่มเพื่อนได้ ยังทะเลาะกันบ่อย ๆ แกล้งเพื่อนบ่อย มักเล่นเป็นกลุ่มเล็ก ๆ วัยนี้จะชอบเล่นสมมติ เช่น เล่นขายของ เล่นเป็นแม่ การสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อนยังไม่สามารถทำได้ราบรื่น เด็กจึงต้องการความสนใจและความรักจากผู้ใหญ่เพื่อลักษณะนิสัยทางสังคมที่ดีในวัยต่อไปก็ขึ้นอยู่กับความประทับใจในแบบอย่าง จากการอบรมสั่งสอนและการสมาคมกับบุคคลต่าง ๆ ในระยะปฐมวัยนี้เอง

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา(Intellectual Development)

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสติปัญญาเจริญถึงขั้นที่เรียกว่า Pre - Operational Stage คือ เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาพอสมควร ความสามารถทางสมองพัฒนาขึ้นด้านความจำและการใช้เหตุผลทำให้เกิดความคิดรวบยอด (Conceptualization) ความคิดแบบจินตนาการ (Imagination) คือรู้ว่าเมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วอะไรจะตามมา การทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนในรูปแบบที่แตกต่างกัน เปิดโอกาสให้สำรวจและมีประสบการณ์กับสิ่งต่าง ๆ กระตุ้นให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญามากขึ้น

5. พัฒนาการด้านภาษา เด็กปฐมวัยสามารถใช้ภาษาพูดได้ดี ขึ้นแต่ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์นัก เด็กเริ่มขัดเกลาภาษาพูด และเรียนแบบการใช้ภาษาจนใช้งานได้ดี เด็กวัย 6 ปีบางคนเริ่มพัฒนาภาษาเขียนและเริ่มอ่านหนังสือ การพัฒนาภาษาจนใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

ด้านสังคม สติปัญญา และอารมณ์ เด็กที่ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมได้เปรียบเมื่อเข้าโรงเรียนและใช้ชีวิตในสังคมนอกบ้าน

6. พัฒนาการทางศีลธรรมจรรยา และค่านิยม (Moral and Value) ความนึกคิดเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ถูก ผิด เด็กยังคิดเป็นเหตุเป็นผลด้วยตนเองไม่ได้ ยังต้องอาศัยคำชี้แจง แนะนำ และแบบอย่างที่ดีในการเลียนแบบ ผู้ปกครองไม่ควรเน้นความดี ความชั่ว ถูก ผิด มากจนเกินไปเพราะเด็กจะเกิดความรู้สึกผิดง่าย ๆ และรุนแรง ให้อยู่กับตนเองและผู้อื่นได้ยาก ซึ่งจะแสดงผลเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ในลักษณะที่เรียกว่า Over - Super - Ego การปลูกฝังคุณธรรมให้เด็กอาจทำได้โดยการเล่านิทาน และการเล่นสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้เลียนแบบและเรียนรู้คุณธรรมโดยไม่ต้องมีการบังคับ ดินใจ (พรณี ช.เจนจิต. 2528 : 84 ; ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2530 : 40 - 48)

กิเซล (ประมาณ ดิคินสัน. 2524 : 174 - 179 ; อ้างอิงมาจาก Gesell. 1974) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กว่า ความสามารถของเด็กเป็นไปตามธรรมชาติ โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเต็มที่ การสังเกตมีทั้งสังเกตด้วยสายตาและถ่ายภาพยนตร์ไว้แล้วมาศึกษาโดยละเอียดในภายหลัง ผลของการศึกษาสรุปได้ว่า ความสามารถของเด็กมีเป็นระยะ และเป็นขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและมีความสำคัญต่อชีวิตเพราะเป็นรากฐานของบุคคล การพัฒนาเด็กจึงไม่ควรพัฒนาเกินขีดขั้นของความสามารถ

ระยะแรกเกิดจนถึงสุดท้ายเด็กตอนต้น เป็นระยะวางรากฐานของชีวิตในภายหน้า ในกระบวนการพัฒนาการทุกประเภททั้งด้านบุคลิกภาพ ทัศนคติ ศีลธรรมจรรยา ค่านิยม ลักษณะทางอารมณ์ ความสนใจ ฯลฯ การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่เด็กได้รับในระยะนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นไปในอนาคตของแต่ละคน การที่ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กจึงเป็นพื้นฐานในการช่วยกันพัฒนาในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของตน

ธรรมชาติและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

การศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ได้เหมาะสมและบรรลุตามเป้าหมายได้ง่ายขึ้น
วัตสัน (Watson) ได้รวบรวมแนวคิดของนักการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้ (เชียรศรี วิจิตรศิริ.
2527 : 134)

1. การยกย่องชมเชยจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมซ้ำอีก
2. การฝึกฝนซ้ำ ๆ และประเมิณตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี
3. การชมเชยหรือการลงโทษผู้ใหญ่จะมีการตอบสนองในทางตรงข้าม
4. ประสบการณ์เดิมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
5. ผลสำเร็จในสิ่งที่กำลังใจและความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียน
6. ผู้เรียนจะมีความตั้งใจถ้ารู้ว่าเขาสามารถบรรลุเป้าหมายได้
7. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ดี
8. ความคิดรวบยอดกับประสบการณ์เดิมที่สอดคล้องกันจะทำให้เข้าใจได้

ง่ายและเร็วขึ้น

ออลเออร์บาด (Auerbach) ได้กล่าวถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
ไว้ดังนี้ (Auerbach. 1968 : 35 - 36)

1. ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้ได้
2. ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะเรียนรู้
3. ผู้ปกครองเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสิ่งที่เขาสนใจ
4. การเรียนรู้จะมีความหมายมากที่สุดถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้นั้นเป็น

ประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้ปกครอง

5. ผู้ปกครองจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าเขามีอิสระที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ด้วยตัวของเขาเอง
6. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการให้ประสบการณ์ทางอารมณ์มากกว่า
กับการให้ประสบการณ์ทางสติปัญญา

7. ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้

8. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการให้พื้นฐานของประสบการณ์ใหม่แก่ผู้ปกครอง

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความแตกต่างกับการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งมีหลักทางจิตวิทยา ดังนี้ (เชียรศรี วิวิธศิริ. 2527 : 135)

1. การเข้าใจตนเอง ผู้ใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับตนเองมีใช้เด็ก ผู้ใหญ่ต้องการฐานะใหม่ในสายตาของตนเองและผู้อื่นว่าตนเป็นผู้รู้จักเหตุผล และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง หมายความว่า ดังนั้นผู้ใหญ่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนด้วยความยกย่องนับถือและมีความเป็นอิสระ

2. ประสบการณ์ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์หลายด้านที่สะสมมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ ผู้ใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ จึงเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงทำให้ประสบการณ์ใหม่มีความหมายมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ใหญ่มีความพร้อมทางการเรียนซึ่งจะทำให้เรียนได้ดีที่สุด ถ้าได้เรียนในสิ่งที่เป็ประโยชน์และมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ฉะนั้นสิ่งที่จะสอนจะต้องทำให้เกิดประโยชน์และตรงกับความต้องการจึงจะทำให้ผู้ใหญ่พร้อมและเต็มใจที่จะเรียนรู้

จากการพิจารณาคุณลักษณะ ธรรมชาติ และจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองควรมีความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดีเพื่อช่วยให้ผู้ปกครองมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและเป็นประโยชน์แก่ตนเองและเด็ก การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองจึงจะประสบความสำเร็จและช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 แนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีผู้เสนอแนวทางในการดำเนินการดังนี้

ฉันทนา ภาคบงกช (2531 : 6 - 8) ได้เสนอแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองดังนี้

1. สำรวจความสนใจ ความต้องการ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยการสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถาม

2. จัดบริการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครอง ได้แก่

2.1 จัดรายการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองตามความสนใจ โดยการเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย สาธิต หรือจัดป้ายนิเทศ และนิทรรศการ เป็นต้น

2.2 จัดห้องสมุดและศูนย์ของเล่นสำหรับเด็ก เพื่อบริการให้ยืมหนังสือหรือของเล่นไปใช้ที่บ้าน

2.3 จัดศูนย์แนะแนวผู้ปกครองเพื่อให้คำแนะนำต่าง ๆ

2.4 จัดตั้งชมรมหรือสมาคมผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่เด็ก ร่วมหาทุนและเผยแพร่ความรู้

เชียรศรี วิวิธศิริ (2527 : 115 - 120) ได้กล่าวว่า การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีแนวทางต่าง ๆ ซึ่งได้จัดประเภทของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองดังนี้

1. การถ่ายทอดความรู้เป็นรายบุคคล ได้แก่ การเยี่ยมบ้าน การสอน และการนัดตอบจดหมาย การให้คำปรึกษาแบบสอบถาม การส่งงานแลกเปลี่ยนทัศนะ การศึกษาทางไกล การเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2. การถ่ายทอดเป็นกลุ่ม ได้แก่ การส่งงานแลกเปลี่ยนทัศนะ การประชุมหัวหน้าหรือผู้นำ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม การฝึกอบรม การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การเล่นเกม บทเพลง นิทาน สถานการณ์จำลอง การระดมพลังสมอง การศึกษากรณีตัวอย่าง การเปิดอภิปรายทั่วไป

3. การถ่ายทอดความรู้ให้มวลชน ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้โดยอาศัยสื่อมวลชน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

3.1 สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

3.2 ภาพยนตร์ให้ความรู้ ความบันเทิง

3.3 วิทยุกระจายเสียง

3.4 วิทยุ โทรทัศน์

3.5 สื่อพื้นบ้าน

วิธีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนั้นมีอยู่หลายวิธีที่แตกต่างกัน เมื่อจะดำเนินการให้ความรู้ ควรมีขั้นตอนสำรวจความต้องการและความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้แนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แล้วเลือกวิธีหรือแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและสภาพของกลุ่มเป้าหมาย

3.4 การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับการสื่อสาร

เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้กระทำขึ้นเพื่อให้เกิดผลบางประการตามที่กำหนดไว้ การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิด ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ไปสู่ผู้รับ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการทางสังคมที่จำเป็นของมนุษย์ หากสังคมมนุษย์ไม่มีการสื่อสาร การพัฒนาการในด้านต่าง ๆ จะมีขึ้นไม่ได้เลย (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 177)

องค์ประกอบของการสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่

3 องค์ประกอบดังนี้

1. แหล่งข่าวสาร (Source) คือองค์การหรือสถาบันสื่อสาร ได้แก่ สำนักพิมพ์ สถาบันวิทยุ สถาบันโทรทัศน์
2. ข่าวสาร (Message) ได้แก่ เนื้อหา หรือความรู้ที่ถ่ายทอดออกไป
3. ผู้รับข่าวสาร (Receiver) คือบุคคลที่อยู่ปลายทางของช่องทางข่าวสาร ได้แก่ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้อ่านนิตยสาร ผู้อ่านหนังสือ ผู้ชมภาพยนตร์ ผู้ชมรายการโทรทัศน์ ผู้ฟังรายการวิทยุ เป็นต้น (ฉันทนา ภาคบงกช. 2531 : 10)

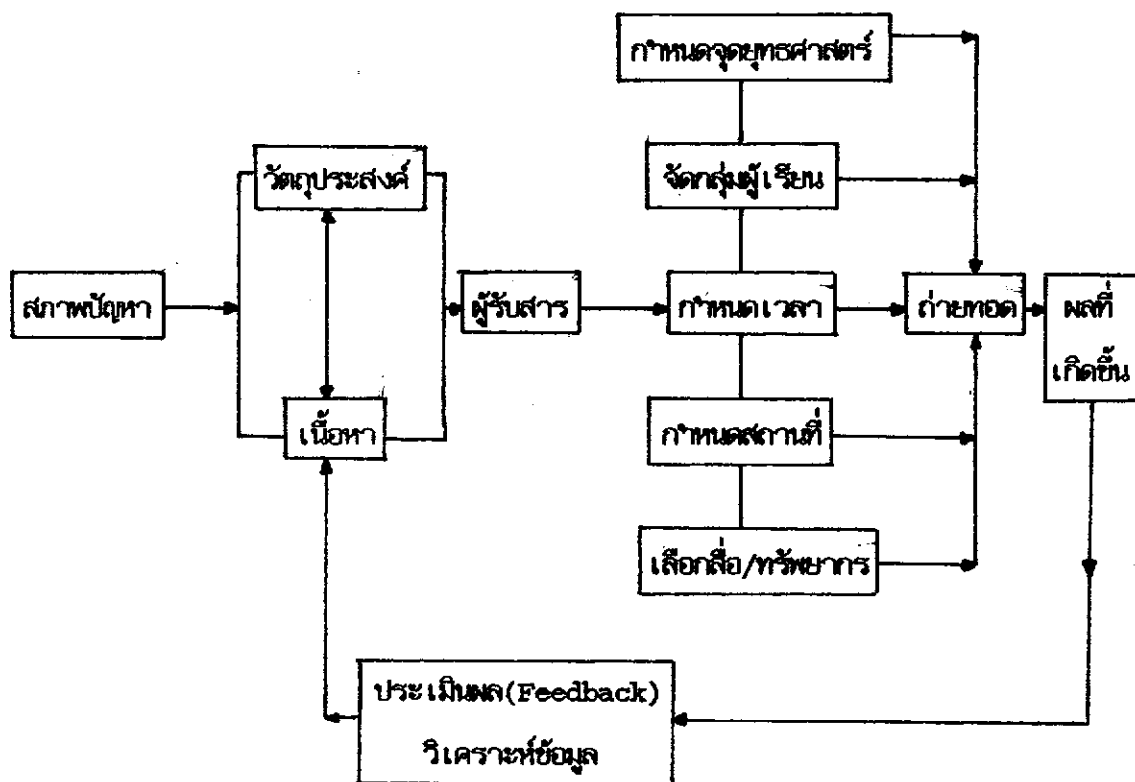
ลักษณะของการสื่อสาร มี 2 ลักษณะที่สำคัญคือ

1. การสื่อสารทางเดียว (One - Way Communication) เป็น การสื่อสารที่ไม่มีผลย้อนกลับ ผู้ส่งสารไม่มีโอกาสได้รับสารตอบ ได้แก่ การสื่อสารมวลชน (Mass Communication)
 2. การสื่อสารสองทาง (Two - Way Communication) ผู้รับสาร และผู้ส่งสารจะมีโอกาสแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกัน เกิดข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ผู้ส่งสาร จะทราบว่า ผู้รับสารเข้าใจสารที่ส่งไปมากน้อยและถูกต้องเพียงใด ทำให้ทราบข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการส่งสารครั้งใหม่ได้ การสื่อสารจึงมักได้ผลสมบูรณ์ การสื่อสารสองทางนี้จะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือในสถานการณ์ของการ สื่อสารเป็นกลุ่ม หรือระหว่างบุคคลกับกลุ่ม หรือกลุ่มกับกลุ่ม
- การสื่อสารสองทางนั้นเป็นการสื่อสารที่ได้ผลดีที่สุด ผู้วิจัยจึงได้เลือก การสื่อสารสองทางเป็นรูปแบบของการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้การให้ความรู้แก่ ผู้ประกอบการนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ระบบการใช้อีโคโนมิกส์ในการสื่อสาร

เนื่องจากสื่อมีมากมายหลายประเภท การนำสื่อประเภทใดมาใช้จึง ต้องพิจารณาเลือกสื่อที่ใช้แล้วให้ผลคุ้มค่าที่สุด นั่นคือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สะดวก ประหยัด นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาจากภาพรวมของการใช้สื่อตามหลักการที่เป็นระบบ (System Approach) ซึ่งต้องคำนึงถึงหลัก 2 ประการ ได้แก่

1. พิจารณาเลือกสื่อในลักษณะที่เป็นระบบ (System) มิใช่ของ เฉพาะสื่อเท่านั้น
2. สื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ต้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ใน ระบบทั้งหมด ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ระบบสื่อ (เชียรศรี วิวิธศิริ. 2527 : 183)

สรุปได้ว่าการสื่อสารที่ดีนั้นจะต้องใช้สื่อที่คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ให้ความสะดวกและประหยัด ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบการใช้สื่อสำหรับการสื่อสาร เพื่อให้สามารถผลิตสื่อในการสื่อสารให้ความรู้แก่ผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทางบ้านด้วย หากผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนที่มีต่อการศึกษาของบุตรหลาน ก็จะสามารถส่งเสริม

เด็กได้ถูกต้องตามหลักการมากขึ้น ดังนั้น การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองจึงควรได้รับการริเริ่มอย่างเป็นระบบมากขึ้น ในหลายประเทศได้มีการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน นักการศึกษาของประเทศเหล่านี้ ได้พัฒนารูปแบบการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองจากแนวคิดพื้นฐานที่ว่า พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก (Parent as an Educator) ไปจนถึงระดับที่พ่อแม่และผู้ปกครองมีบทบาทฐานะเป็นเสมือนผู้ร่วมงาน (Parent as a Partner) ของกระบวนการเรียนรู้ของลูก (ราศี ทองสวัสดิ์. 2529 : 8)

การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในต่างประเทศ

จากการเห็นความสำคัญของผู้ปกครองต่อความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก นักการศึกษาหลายประเทศต่างเสนอแนวคิดในการจัดโครงการต่าง ๆ ที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยและโครงการต่าง ๆ ดังนี้ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 168 - 193)

1. โครงการโฮมสตาร์ท (Home Start Program)

โครงการโฮมสตาร์ท เป็นโครงการสาธิตของสหรัฐอเมริกา โดยการนำพ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กเล็กซึ่งอยู่ภายใต้โครงการใหญ่ชื่อ เฮดสตาร์ท (Head Start) เป้าหมายหลักของโครงการเพื่อสร้างความสำนึกให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อเด็ก และชี้ให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแก่เด็กเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมของมารดาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กด้วยโอกาส โดยช่วยเหลือสนับสนุนให้ครอบครัวมีความสามารถดูแลเด็กอย่างถูกต้องและมีสมรรถภาพ ผลการทดลองพบว่าการมีส่วนร่วมของมารดาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กด้วยโอกาสอย่างเด่นชัด

2. โครงการเพลย์เซ็นเตอร์ในประเทศนิวซีแลนด์ (Play Center)

โครงการนี้เป็นโครงการที่กล่าวได้ว่า พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมด้วยทั้งหมด นับตั้งแต่การจัดตั้ง การบริหาร การดำเนินงาน โดยมีการควบคุมมาตรฐานที่รัฐบาลรับรอง และสามารถจัดบริการให้เด็กเล็กได้ถึงประมาณหนึ่งในสามของเด็กปฐมวัยทั้งหมดของ

ประเทศ บริษัทาเบื้องหลังการทำงานดังกล่าวคือ "พ่อแม่คือครูคนแรก และเป็นครูที่ดีที่สุดของลูก"

3. โครงการ Brooklyn Early Education

โครงการนี้เป็นโครงการที่ฝึกให้ผู้ปกครองเป็นครูในการสอนลูก ค่าเงินงาน โดย Brooklyn Public Schools ซึ่งได้รับความร่วมมือจาก Children's Hospital Medical Center, Boston ในการจัดการศึกษาแก่ผู้ปกครอง โดยการจัดให้มีการตรวจสุขภาพเด็กเบื้องต้นเพื่อให้สามารถให้การรักษาคูแผลความเจ็บป่วย ความพิการ หรือ ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระยะต้นได้ นอกจากนี้ยังให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก อย่างถูกต้อง และวิธีการจัดการศึกษาให้แก่เด็กอายุ 2 ขวบขึ้นไป ด้วยการฝึกหัดให้เด็กเล่น รวมกลุ่ม (พัชรี ส่วนแก้ว. 2532 : 37 - 98 ; อ้างอิงมาจาก Brooklyn Early Education Project. 1979)

การที่ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการศึกษารองของเด็กปฐมวัย นักการศึกษา จึงมีความเห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือพ่อแม่ ผู้ปกครอง กับครู เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของเด็ก โดยถือว่าความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายเป็นจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของการจัดการศึกษาปฐมวัย (Wills and Stegeman. 1957 : 882 - 883)

แพร์รี่ (Parry) กล่าวถึงผลการศึกษาของ ดักลาส ในปี 1964 ที่พบว่าคะแนนต่ำสุดในการทดสอบทางสติปัญญาและคำศัพท์ คือเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อยที่สุด ส่วนเด็กที่ได้คะแนนสูงสุดมาจากครอบครัวที่มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากที่สุด (Parry. 1975 ; citing Douglas. 1964)

ดาวนิง และ แธคเครย์ (Downing and Thackray. 1971 : 80) กล่าวถึง ผลการศึกษาของเบรินสกี ที่ศึกษาผลการเตรียมความพร้อมที่บ้านโดยให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกับรายการโทรทัศน์ในปี 1964 กลุ่มทดลอง บิดามารดาได้รับหนังสือคู่มือเตรียมความพร้อม ส่วนกลุ่มควบคุมบิดามารดาไม่ได้รับหนังสือคู่มือเตรียมความพร้อม คำแนะนำใด ๆ ดูแต่รายการ

โทรทัศน์เพียงอย่างเดียว การทดลองพบว่า ได้ผลเหมือนกันทั้งสองกลุ่ม การให้บิดามารดาช่วยเตรียมความพร้อมโดยสนทนากับลูกและอ่านหนังสือให้ลูกฟังได้ผลดี

ต่อมาในปี 1969 วิลมอน (Willmon) ได้สำรวจโครงการเขตสตาร์ที่ทำการศึกษารัฐฟลอริดา พบว่าเด็กในโครงการที่ผู้ปกครองช่วยเตรียมความพร้อมให้ที่บ้าน สามารถทำแบบทดสอบความพร้อมได้ดีกว่าเด็กในโครงการที่ผู้ปกครองไม่ได้ช่วยเหลือใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 168 - 193 ; อ้างอิงมาจาก Willmon. 1969)

การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้มีการโครงการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1. โครงการแม่สอนลูก

โครงการนี้ดำเนินการโดยกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโครงการที่จัดสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยให้มารดาเป็นผู้สอนเด็กที่บ้าน และใช้วิธีการแนะนำให้รู้จักใช้ทักษะ รู้จักคิด และเรียนรู้กันในด้านต่าง ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการทดลองสอนแม่เพื่อสอนลูกที่บ้าน โดยอาศัยรูปแบบโครงการ Home Visiting ของประเทศอิสราเอลเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับเด็กไทย ผลการทดลองสรุปได้ว่า มารดาส่วนใหญ่พอใจในกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจและสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โครงสร้างเนื้อหาของกิจกรรมในโปรแกรมการสอน กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่ ลูก ครูรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี และสามารถนำไปเป็นรูปแบบแก่โครงการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ได้ (กรมพัฒนาชุมชน. ม.ป.ป. : 2 - 3)

2. โครงการแม่สอนลูก

โครงการนี้ดำเนินการโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นโครงการทดลองหารูปแบบการให้ความรู้แก่กลุ่มสตรีแม่บ้านในชนบท ซึ่งได้แนวทางจาก Hippy Program ของประเทศอิสราเอล เพื่อเน้นให้แม่รู้จักการเตรียมความพร้อม

แก่ลูกก่อนเข้าเรียน โดยแม่จะสอนลูกให้ปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา การพัฒนากล้ามเนื้อ และสติปัญญา โดยให้กลุ่มผู้ปกครองมอบแม่ให้ปฏิบัติกิจกรรม "แม่สอนลูก" และบันทึกผลการปฏิบัติรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของแม่และลูก ผลการดำเนินงานพบว่า มีประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมเด็กเป็นอย่างดี และผู้ปกครองต้องการให้ดำเนินการต่อไป (กรมพัฒนาชุมชน. ม.ป.ป. : 3 - 5)

นอกจากโครงการที่กล่าวแล้ว ได้มีผู้ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง ดังนี้

กานต์ รัตนพันธุ์ (2532 : 67 - 71) ได้ศึกษาถึงความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้และไม่ได้ใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทางชุด "ช่วยกันพัฒนาเด็ก" กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่เด็กอายุ 4 - 5 ปีที่กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 96 คน โดยกลุ่มทดลองเป็นเด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมทางภาษาจากกิจกรรมในจดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทางและกลุ่มควบคุมได้รับการเตรียมความพร้อมทางภาษาจากผู้ปกครอง ตามปกติในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เด็กในกลุ่มทดลองมีความสามารถทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 87 - 88) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานและไม่ได้จัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างได้แก่เด็กอายุ 4 - 5 ปีที่กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 140 คน โดยเด็กในกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการจัดกิจกรรมดังกล่าว ผลการศึกษพบว่า เด็กในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชณี รัตนหา (2533 : 56 - 58) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมจากชุดความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่เด็กที่มีอายุ 4 - 5 ปีที่กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยเด็กในกลุ่มทดลองได้รับการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมจากชุดความรู้แก่ผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าเด็กในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จะเห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระยะปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่การพัฒนาทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว หากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก สามารถให้การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมให้เด็กพัฒนาได้เต็มศักยภาพแล้ว จะเป็นการเตรียมเด็กให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพได้ในอนาคต การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศ ดังนั้นการสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสนใจและดำเนินนโยบายในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก เป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจและสนับสนุนให้แพร่หลายมากขึ้น

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่า การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งที่จะละเลยไม่ได้ ทั้งนี้โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก ควรจะได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์โดยการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยต่อไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การดำเนินการทดลอง
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปีและกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลศิริราช ตั้งอยู่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี และกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้นักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อให้ได้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้มีดังนี้

1. ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีชื่อว่า

"ลูกรักกับความคิดสร้างสรรค์"

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจเลน และ เออร์บัน

(Jellen and Urban)

3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

การสร้างและตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. การสร้างชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ

เด็กดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

1.2 วิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ด้านการศึกษาและการสอนเด็กปฐมวัย และด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

- 1.3 กำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง

1.4 กำหนดลักษณะของชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication)

1.5 กำหนดสาระของชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก วิชาให้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองนี้มีลักษณะเป็นจุลสาร ซึ่งมี 2 ลักษณะดังนี้

1.5.1 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองซึ่งเน้นนิทานประกอบคำถาม มีองค์ประกอบดังนี้

1.5.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย โดยเขียนเป็นข้อความ เพื่อให้ผู้ปกครองศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์

1.5.1.2 นิทาน และแนวคำถามเพื่อให้ผู้ปกครองจัดกิจกรรมเล่านิทานให้กับลูก พร้อมทั้งถามคำถามลูกหลังจากที่เล่านิทานแล้ว

1.5.1.3 บันทึกของผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองบันทึกคำตอบของลูกหลังจากที่ลูกตอบคำถามแล้ว ผู้ปกครองจะบันทึกคำตอบนั้นลงในช่องว่างที่เว้นไว้ของแต่ละคำถาม

1.5.2 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองซึ่งเน้นสถานการณ์ประกอบคำถาม มีองค์ประกอบดังนี้

1.5.2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย โดยเขียนเป็นข้อความ เพื่อให้ผู้ปกครองศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์

1.5.2.2 สถานการณ์และแนวคำถาม เพื่อให้ผู้ปกครองจัดสถานการณ์ให้กับลูก พร้อมทั้งถามคำถามลูกหลังจากที่จัดสถานการณ์แล้ว

1.5.2.3 บันทึกของผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองบันทึกคำตอบของลูก หลังจากลูกตอบคำถามแล้ว ผู้ปกครองจะบันทึกคำตอบนั้นลงในช่องว่างที่เว้นไว้ของแต่ละคำถาม

1.5.2.4 หน้าที่ของหนู เป็นหน้าที่กิจกรรมสำหรับเด็กในการวาดรูปหรือทำอะไรก็ได้โดยอิสระ

1.5.2.5 แนวความคิดในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นคำพูดสั้น ๆ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับเด็ก

1.6 สร้างชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองตามลักษณะที่กำหนดไว้ จำนวน 40 ชุด

1.7 หาคูณภาพของชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง

1.7.1 นำชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. ดร.วราภ รัชสกุลไทย อาจารย์โรงเรียนเกษมพิทยา
2. อาจารย์ธิดา พิกุลสินสุข ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนองคาย
3. อาจารย์สมหมาย เชื้อดี กรรมการประชาสัมพันธ์ เคราะห์ กระทรวง

มหาดไทย

4. อาจารย์มาณวิภา พลวิรุทธิ์ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
5. อาจารย์อารี เกษมวัฑฒิ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน

ตรวจสอบด้านโครงสร้าง เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง

1.7.2 ปรับปรุงแก้ไขโครงสร้าง เนื้อหาและกิจกรรมของชุดส่งเสริม

ความรู้แก่ผู้ปกครองตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.7.3 นำชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอีรชชาติ ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน พบว่าชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีความเหมาะสมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และกิจกรรม สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

1.7.4 นำชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

2.1 ศึกษาวิธีการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า แบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี (TCT - DP : Test for Creative Thinking - Drawing Production) ของเจเลน และ เออร์บัน (Jellen and Urban) ซึ่งคุณภาพของแบบทดสอบนี้ได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 13 - 14 ปี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน 4 กลุ่มคือ กลุ่มที่เรียนช้า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับเฉลี่ย และกลุ่มที่เรียนอยู่ในโครงการคณิตศาสตร์ พบผลที่น่าสนใจคือความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนโดยคำนวนจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผู้ตรวจให้คะแนนที่เป็นอิสระแก่กัน 2 คน มีความเชื่อมั่นระหว่าง 0.88 ถึง

0.97 ในด้านความแปรปรวนของคะแนนความแปรปรวนสูงในทั้ง 4 กลุ่ม คือ มีผู้ได้คะแนนสูงและต่ำจากแบบทดสอบอยู่ในทุกกลุ่มแสดงว่านักเรียนที่เรียนดีเรียนช้าและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำก็มีผู้ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบนี้ได้สูงเช่นเดียวกัน และในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็มีผู้ที่ได้คะแนนได้ต่ำเช่นกัน และพบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบฉบับนี้กับคะแนน I.Q. ในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับศูนย์ ซึ่งอาจแปลได้ว่า แบบทดสอบชุดนี้ได้วัดคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากเชาวน์ปัญญา นอกจากนี้จากการติดตามศึกษาเฉพาะกรณีกับนักเรียนที่สอบได้คะแนนสูงจากแบบทดสอบที่อยู่ในแต่ละกลุ่มโดยการสัมภาษณ์ครู ได้ข้อมูลที่ชัดเจนว่า แบบทดสอบนี้สามารถจำแนกความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างมีความเชื่อมั่นสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ซึ่งแสดงถึงความเที่ยงตรงของแบบทดสอบนี้ได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง (ดิลก ดิลกานนท์. 2534 : 44 ; อ้างอิงมาจาก Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155)

2.2 ศึกษาลักษณะของแบบทดสอบซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอ โดยใช้ทดสอบเป็นรายบุคคลซึ่งกำหนดรูปแบบดังนี้

1) สิ่งที่กำหนดเป็นสิ่งที่เร้าที่จัดเตรียมไว้ในรูปแบบของชิ้นส่วนเล็ก ๆ ที่มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันหลาย ๆ อย่าง ได้แก่ รูปครึ่งวงกลม รูปมุมฉาก รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส แบบไม่สมบูรณ์ รูปรอยเส้นประ และรูปเส้นโค้งคล้ายตัวเอส (S) ซึ่งประกอบอยู่ด้านในและด้านนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่

2) การตอบสนองสิ่งเร้า ผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการโดยการวาดภาพขึ้นมา ภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้และมีเกณฑ์สำหรับยึดถือเป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากภาพวาดทั้งหมด 11 เกณฑ์

2.3 การให้คะแนนแบบทดสอบ มีดังต่อไปนี้

การประเมินผลแบบทดสอบ ดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินผลของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยการวาดภาพของ เจลเลน และ เออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินผลทั้งหมดสรุปได้ 11 เกณฑ์ ดังนี้

1. การต่อเติม (Cn)
2. ความสมบูรณ์ (Cn)
3. ภาพที่สร้างขึ้นใหม่ (Ne)
4. การต่อเนื้อด้วยเส้น (Cl)
5. การต่อเนื้อที่ก่อให้เกิดเป็นเรื่องราว (Cth)
6. การข้ามเส้นกันเขตโดยการใช้เส้นที่กำหนดให้นอกกรอบใหญ่ (Bfd)
7. การข้ามเส้นกันเขตอย่างอิสระโดยไม่ใช้เส้นนอกกรอบที่กำหนดให้

(Bfi)

8. การแสดงความลึก ใกล้เคียง - ไกล หรือมิติของภาพ (Pe)
9. อารมณ์ขัน (Hu)
10. การคิดแปลกใหม่ ไม่คิดตามแบบแผน (Uc)
11. ความเร็ว (Sp)

2.4 ขั้นตอนการทดสอบดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 1) เตรียมเด็กให้พร้อมที่จะสอบ หลังจากเด็กพร้อมแล้วครูแจกแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และเดินสอยกินอย่างสงบ เพื่อกำหนดให้เด็กเปลี่ยนภาพที่วาดแล้ว
- 2) ครูอ่านคำสั่งซ้ำ ๆ และชัดเจน
- 3) เมื่อเด็กเข้าใจแล้วครูให้เด็กลงมือวาดภาพได้ และในช่วงที่ได้ทำแบบทดสอบ หากเด็กมีคำถามถามครู ครูจะตอบในลักษณะ " จะวาดภาพอะไรก็ได้ ไม่มีคำตอบใดที่ผิด "
- 4) ครูจะบันทึกเวลาของการทดสอบของเด็กแต่ละคนไว้ที่มุมขวาของแบบทดสอบ
- 5) เมื่อเด็กทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว ครูให้เด็กตั้งชื่อภาพที่วาด
- 6) ในการทดสอบกำหนดเวลา 15 นาที หลังจากนั้นครูจะเก็บแบบทดสอบ

ทั้งหมด

2.5 การหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนน

- 1) นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดสอบนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีธาตุ ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
- 2) นำแบบทดสอบที่ได้ดำเนินการทดสอบแล้วมาตรวจให้คะแนนโดยผู้วิจัย และผู้เชี่ยวชาญอีก 2 ท่านคือ ดร.ดิลก ดิลกานนท์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ อาจารย์อนิธิดา ภิระกฤษณะ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบุญน้อย
- 3) นำคะแนนที่ได้จากการตรวจของผู้ตรวจทั้ง 3 มาหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนโดยการหาสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของเคนดอลล์ (Kendall) (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 145 - 146) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของผู้ตรวจทั้ง 3 เท่ากับ 0.93

3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

- 3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.2 นำผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาให้ความหมายและนิยามปฏิบัติการของความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.3 สร้างแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยของ จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : ภาคผนวก) ซึ่งแบ่งกลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง 4 ลักษณะ ดังนี้
 - 3.3.1 การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าคิด กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความสามารถของตนเองออกมา และกล้ายอมรับผิด จำนวน 4 ข้อ
 - 3.3.2 การพึ่งตนเอง ได้แก่ สามารถช่วยเหลือตนเองและทำอะไรได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีใครช่วยเหลือ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จำนวน 4 ข้อ
 - 3.3.3 การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล มีความพึงพอใจในการกระทำของตน พึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง จำนวน 4 ข้อ

3.3.4 การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น รู้จักช่วยเหลือ และร่วมมือกับหมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ จำนวน 4 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองนี้ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือกให้เด็กเลือกตอบตามความคิดของเด็ก เพียงตัวเลือกเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

0) เวลาทำงานศิลปะหนูคิดเองหรือทำตามที่คุณทำให้ดู

- ก. ทำตามครู
- ข. บางครั้งก็คิดเองและทำเอง
- ค. คิดและทำด้วยตนเอง

00) หนูกินข้าวด้วยตนเองหรือไม่

- ก. กินเอง
- ข. บางครั้งก็กินเองบางครั้งให้คนอื่นป้อนให้
- ค. ให้คนอื่นป้อนให้

วิธีให้คะแนน

แบบสอบถามแต่ละข้อมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน คำตอบโดยตรงกับพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ให้ 2 คะแนน คำตอบที่ตรงกับจุดมุ่งหมายเพียงบางส่วน ให้ 1 คะแนน ถ้าไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ให้ 0 คะแนน ดังตัวอย่าง

ในข้อ 0) แบบสอบถามข้อนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการวัดพฤติกรรมของเด็กในด้านความกล้าในการคิด การพูด และการกระทำ ถ้าเด็กคนใดตอบข้อ ค. คือ คิดและทำด้วยตนเองให้ 2 คะแนน เพราะตรงกับจุดมุ่งหมายของแบบสอบถามข้อนี้ ถ้าตอบข้อ ข. ให้ 1 คะแนน และถ้าตอบข้อ ก. ไม่ให้คะแนน

ในข้อ 00) แบบสอบถามข้อนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองของเด็ก ถ้าตอบข้อ ก. ให้ 2 คะแนน เพราะแสดงว่าเด็กสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งการพึ่งตนเองนี้เป็นลักษณะของคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าตอบข้อ ข. ให้ 1 คะแนนและถ้าตอบข้อ ค. ไม่ให้คะแนน ดังนี้ เป็นต้น

4. นำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 32 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) รวมทั้งภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และพิจารณาปรับปรุง

4.1 อาจารย์สงหมาย	เชื้อดี	กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย
4.2 อาจารย์มาศวิภา	พลวิฑูรย์	โรงเรียนอนุบาลสามเสน
4.3 อาจารย์อารี	เกษมวิจิ	โรงเรียนอนุบาลสามเสน
4.4 อาจารย์ภัทรา	ท่าพริก	โรงเรียนอนุบาลสามเสน
4.5 อาจารย์รุ่งระวี	กนกวิบูลย์ศรี	โรงเรียนอนุบาลสามเสน

ผลการตรวจสอบพบว่าความน่าเชื่อถือในเรื่องความเหมาะสมของภาษา และสถานการณ์ที่ใช้ในแต่ละข้อคำถาม

5. นำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลบ้านไทย โรงเรียนอนุบาลไผ่ดียว และโรงเรียนอนุบาลเขาวังใต้ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 100 คน

6. หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) แบ่งเป็นกลุ่มสูง 25 % และกลุ่มต่ำ 25 % และเลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปได้จำนวน 16 ข้อ ดังแสดงในภาคผนวก

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย = 0.70

4. การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Posttest Only Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 70)

กลุ่ม	ทดลอง	สอบหลัง
(R)E	X	T ₂
(R)C	~X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- (R)E แทน กลุ่มทดลองที่ได้จากการสุ่ม
- (R)C แทน กลุ่มควบคุมที่ได้จากการสุ่ม
- X แทน การจัดการทำในกลุ่มทดลอง โดยใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง
- ~X แทน การจัดการทำในกลุ่มควบคุม โดยได้ก็ได้รับการเพิ่มพูนความรู้จากผู้ปกครองโดยอิสระในชีวิตประจำวัน
- T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการทดลอง

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในกลุ่มทดลอง ดังนี้

1. ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของการช่วยพัฒนาเด็ก วัตถุประสงค์ในการทดลอง และแนวการปฏิบัติการจริงในชุด

ส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ดังตัวอย่างในภาคผนวก)

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ๗ ละ 5 วัน ซึ่งกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์โดยการทํากิจกรรมจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ในการทดลอง ผู้วิจัยได้แจกเอกสารชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองนำไปให้ผู้ปกครองทุกวัน

3. ผู้ปกครองศึกษาเอกสารและทํากิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ร่วมกับเด็กแล้วบันทึกผลการดําเนินกิจกรรมของเด็กลงแบบบันทึกการทํากิจกรรม

4. ผู้ปกครองให้นักเรียนแบบบันทึกการทํากิจกรรมส่งคืนผู้วิจัยในวันรุ่งขึ้น

5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบบันทึกกิจกรรมไว้เพื่อประโยชน์ในการช่วยพัฒนาเด็ก และปรับปรุงแก้ไขชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองต่อไป

6. เมื่อครบกำหนดเวลาการทดลอง ผู้วิจัยได้แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของ เจลเลน และ เออร์บัน (Jellen and Urban) ไปทำการสอบถามและทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

7. ศึกษาค้นคว้าได้จากการตรวจแบบสอบถามและแบบทดสอบดังกล่าว มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

กลุ่มควบคุม

1. ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของการช่วยพัฒนาเด็ก วัตถุประสงค์ในการทดลองและวิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในชีวิตประจำวัน

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โดยใช้เวลาในการทดลองเช่นเดียวกับกลุ่มทดลองคือ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ๗ ละ 5 วัน

3. ผู้ปกครองนำความรู้ที่ได้รับจากการประชุมชี้แจงของครู มาจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กโดยอิสระในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเล่า

นิทาน การใช้คำถาม และการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ

4. ผู้ปกครองทำกิจกรรมโดยอิสระในชีวิตประจำวันร่วมกับและบันทึกส่งครูตามความสนใจ

5. เมื่อครบกำหนดเวลาการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพ ของ เจลเลน และ เออร์บัน (Jellen and Urban) ไปทำการสอบถามและทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

6. นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบสอบถามและแบบทดสอบ ดังกล่าวมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

5. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยไปสอบถามนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ เพื่อนำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

5.2 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจลเลนและเออร์บันไปทำการทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ เพื่อนำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

6.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ของคะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

6.2 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ $t - test$ แบบ Independent Samples

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 หาค่าคะแนนสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของได้กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

7.1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์วัณณะ. 2534 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

7.1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์วัณณะ. 2534 :

74)

$$S = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

7.2 เปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test

แบบ Independent Samples (บุศศิริ วงศ์วานะ. 2534 : 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left\{ \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)} \right\} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

7.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 132)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

7.4 ค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้สัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของเคนดอลล์ (Kendall) (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 145 - 146)

$$W = \frac{12 \sum D^2}{m^2 N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ W	แทน	สัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง
D	แทน	ผลต่างของผลรวมของอันดับที่ของนักเรียนแต่ละคน กับค่าเฉลี่ยของผลรวมของอันดับที่
m	แทน	จำนวนชุดของอันดับที่
N	แทน	จำนวนนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน	อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้ในการพิจารณาในการ แจกแจงแบบ t
df	แทน	ค่าแห่งความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลองกับ
กับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	s^2	t .
กลุ่มทดลอง	15	28.60	1.69	9.92 ^{**}
กลุ่มควบคุม	15	20.47	8.41	

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 2.467$)

จากตาราง 1 แสดงว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลองกับ
กลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	15	36.80	59.31	6.95**
กลุ่มควบคุม	15	19.33	35.52	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 2.467$)

จากตาราง 2 แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน ซึ่งเฝ้าดูขั้นตอนของการวิจัย และผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี และกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลอิสรชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี และกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลอิสรชาติ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้นักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อให้ได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ได้พัฒนาโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนการสอน และความคิดสร้างสรรค์ แล้วกำหนดจุดประสงค์ของการเขียนชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง จำนวน 40 ชุด หลังจากสร้างแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จุดประสงค์ ภาษา และกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองจำนวน 20 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงแก้ไขด้านภาษา และนำไปใช้กับผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มทดลอง

3.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban) (1986 : 138 - 155)

3.3 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยของจงใจ ขจรศิลป์ (2532 : ภาคผนวก)

มีจำนวน 16 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ลักษณะดังนี้

3.1.1 การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าคิด กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความสามารถของตนเองออกมา และกล้ายอมรับผิด จำนวน 4 ข้อ

3.1.2 การพึ่งตนเอง ได้แก่ สามารถช่วยตนเองและทำอะไรได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีใครช่วยเหลือ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จำนวน 4 ข้อ

3.1.3 การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล มีความพึงพอใจในการกระทำของตน พยายามสิ่งที่ดีมีอยู่ และรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง จำนวน 4 ข้อ

3.1.4 การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น รู้จักช่วยเหลือ และร่วมมือกับหมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ จำนวน 4 ข้อ

แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กรุ่นวัยนี้ แต่ละข้อมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน คำตอบโดยตรงกับพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ๖ ให้ 2 คะแนน คำตอบที่ตรงกับจุดมุ่งหมายเพียงบางส่วน ๖ ให้ 1 คะแนน คำตอบที่ไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ๖ ให้ 0 คะแนน ซึ่งแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่น .70

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองดังนี้

4.1 ประชุมผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

โดย

4.1.1 ประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของการช่วยพัฒนาเด็ก วัตถุประสงค์ในการทดลอง และแนวทางปฏิบัติกิจกรรมในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง

4.1.2 ประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของการช่วยพัฒนาเด็ก วัตถุประสงค์ในการทดลอง และวิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในชีวิตประจำวัน

4.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยนักเรียนกลุ่มทดลองได้รับชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองจากผู้วิจัยก่อนกลับบ้านทุกวัน เพื่อนำไปมอบให้ผู้ปกครองศึกษาเอกสาร และทำกิจกรรมจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง แล้วให้นักเรียนมีส่วนร่วมบันทึกผลการดำเนินการ ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับ ส่งคืนให้ผู้วิจัยในวันต่อไป นักเรียนกลุ่มควบคุมได้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวันกับผู้ปกครอง ตามแนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้ปกครองได้รับความรู้จากการประชุมผู้ปกครอง

4.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และทำการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังทำการทดลอง ด้วยแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพ TCT - DP ของเจเลนและเออร์บัน

4.4 ดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง กับกลุ่มที่ได้รับ

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test แบบ Independent Samples)

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง กับกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test แบบ Independent Samples)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยปรากฏว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งผลที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่า ความรู้และทักษะจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองได้รับความรู้และมีความสามารถในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพราะการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเป็นการสร้างความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดูแก่ผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ (ฉันทนา ภาคบงช. 2531 : 11) ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงทำให้เกิดผลดีแก่เด็กมากที่สุด (ฮันต์ รอดแจ่ม. 2511 : 49 -50)

เมื่อพิจารณาถึงชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง จะเห็นว่าชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองนั้นประกอบด้วยสาระความรู้ที่ชื่อว่า " ความรู้หน้าเดียว " ซึ่งเป็นภาระงานเสนอความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก อันจะทำให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้าใจธรรมชาติของเด็กในด้านต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ดังที่บรูเนอร์และเซอร์วูด ได้กล่าวไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ได้แก่ การพูดคุยกัน การแนะนำสิ่งต่าง ๆ ล้วนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กทั้งสิ้น (Chancha Suvanathat and others. 1985 : 126 ; citing Bruner and Sherwood. 1981) สถาบันครอบครัวมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก หากพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลในครอบครัว จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (กวิณทร์ ธรรมนุต. 2522 : 17 - 18) นอกจากนั้นชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองยังประกอบด้วยสถานการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างอิสระและ

สนุกสนาน ซึ่งการให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง การได้รับความชื่นชมและกำลังใจ จากความสำเร็จในการทำกิจกรรม ทำให้เด็กเรียนรู้วิธีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ (Brick. 1967 : 787 - 788 ; เสรี เกียรติบรรลือ. 2523 : 34)

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งผลที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ผู้ปกครองมีบทบาทที่เหมาะสมในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กมีโอกาสทำกิจกรรมอย่างอิสระและมีส่วนร่วมในการทำงานโดยในลูกบักบี (วาลี ปรงสิงห์. 2524 : 20) ทำกิจกรรมเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างสนุกสนานและมีความสุข มีความหมายและความสำคัญต่อเด็กมากขึ้น กิจกรรมจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและคำถามอเนกนัย ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กตอบคำถามอย่างอิสระ ลักษณะการใช้คำถามที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดนี้ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา รวมทั้งช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดี (Deborah. 1989 : 146 - 149) ทั้งนี้เป็นไปตามหลักของทอร์เรนซ์ที่ว่า การใช้คำถามสามารถเร้าให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ก่อนที่เด็กจะตอบคำถามเด็กต้องคิด ต้องสังเกต สืบรวจ เสาะแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กตอบคำถามทันที หรือถ้าสงสัยสิ่งใดก็สามารถถามได้ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างนิสัยการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่เด็ก (Torrance. 1971 : 35 - 38)

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้และผลการวิจัยที่สอดคล้องกันดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง สามารถส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ดีกว่าการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรมจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองสามารถช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ดีเนื่องจากเหตุผลดังนี้

1. กิจกรรมนิทาน ในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง เป็นลักษณะของนิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความคิด พัฒนากล้ามการฟัง การพูด และเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับวิลเลียม (William) และทอร์เรนซ์ (Torrance) ที่ให้หลักไว้ว่า ความไม่สมบูรณ์ (Incompleteness) ของสิ่งเร้าจะกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งเด็กจะต้องใช้ความคิดเหตุผล จินตนาการ การผสมผสานเชื่อมโยง การคาดคะเนของได้จากสิ่งที่รู้เดิมบวกกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ จะเป็นการช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Torrance.1973 : 7 - 9) ซึ่งผลการศึกษาของปารีชาติ อรุณศักดิ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ยืนยันหลักการดังกล่าว ผลของการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์และโดยวิธีการเล่าเรื่องแบบปกติมีการคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกัน โดยที่เด็กซึ่งได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์มีค่าเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ได้ฟังนิทานโดยวิธีการเล่าเรื่องแบบปกติ

2. ลักษณะคำถามในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และคำถามอเนกนัย ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กตอบคำถามอย่างอิสระ และให้เด็กแสดงออกความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตามทฤษฎีของ เทเลอร์ (บุดูสือ ทองอยู่. 2529 ; อ้างอิงมาจาก Taylor. 1964) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการแสดงออกอย่างอิสระเป็นปัจจัยขึ้นพื้นฐานของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ จีโรเจอร์ (Roger. 1959 : 78 - 80) และเดวิด (กัญณี คำชาย. 2519 : 7 - 10 ; อ้างอิงมาจาก David. n.d.) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออก ภาวะที่ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด บรรยากาศที่อบอุ่น การยอมรับในความสามารถที่เด็กมีอยู่ต่างก็นับว่าเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์

3. กิจกรรมที่ให้เด็กวาดรูปโดยอิสระ ในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวของเด็กเองเป็นหลัก ซึ่งประเทิน มหาพันธ์ ได้กล่าวว่า การมีอิสระในการทำงานทางศิลปะ จะช่วยให้เด็กมีความสุขความพอใจและเกิดความมั่นใจในตนเอง (ประเทิน มหาพันธ์. 2509 : 21) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของฟอร์แมนและฮิลส์ ที่ได้กล่าวว่า การให้เด็กทำกิจกรรมและได้คิดค้นโดยอิสระ ช่วย

ให้ได้มีโอกาสสร้างความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ และได้คิดค้นด้วยตนเอง นับว่าเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี (Forman and Hill. 1980 : 2)

4. ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองเป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีโอกาสแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกัน เกิดข้อมูลย้อนกลับทำให้ทราบข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ (ฉันทนา ภาคภพช. 2531 : 11) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์ รัตนพันธุ์ (2532 : 67 - 69) ที่ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทางมีความสามารถทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทาง กล่าวได้ว่า ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางนี้เป็นรูปแบบของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การที่ผู้ปกครองได้รับการส่งเสริมความรู้ในรูปของชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ช่วยให้ผู้ปกครองสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเด่นชัด เพราะช่วยให้เด็กมีความสนุกสนานในการแสดงออกทางด้านความคิดด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจและวัยของเด็ก ซึ่งช่วยให้เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

ข้อสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. ด้านตัวเด็ก

จากบันทึกข้อมูลย้อนกลับและการสนทนากับผู้ปกครองหลังจากมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน อย่างเด่นชัด ซึ่งสรุปประจำชิ้นรายงานว่า เด็กกลุ่มทดลองกล้าแสดงออกมากขึ้น ชอบช่วยเหลือ

ผู้อื่น มีเหตุผลมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมพงษ์ ตีรพัฒน์ และชูชีพ ย่อนนิคสูง (สมพงษ์ ตีรพัฒน์. 2519 : 15 - 20 ; ชูชีพ ย่อนนิคสูง. 2516 : 12 - 16) ได้สรุปพฤติกรรมของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ว่าเป็นผู้ที่กล้าในการคิด การพูดมีเหตุผล ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีความเห็นว่า การใช้คำถามจากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ทำให้เด็กมีโอกาสคิดได้กว้างขึ้น และช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นอย่างดี

2. ด้านผู้ปกครอง

รายงานจากแบบบันทึกข้อมูลย้อนกลับของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก เข้าใจหลักการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย รวมทั้งตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า ความรู้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองต่อไป เพราะทำให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียนร่วมกับทางโรงเรียน นอกจากนี้ ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองได้ใกล้ชิดกับเด็ก มีความเข้าใจในตัวเด็กมากขึ้น รู้ว่าเด็กมีความสนใจสิ่งใดและสามารถส่งเสริมให้เด็กได้อย่างถูกต้อง และความรู้จากชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองยังช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างสอดคล้องกับทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

3. ด้านตัวครู

จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นพบว่า หลังจากที่ได้ส่งชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง และระหว่างการทำแผนการทดลอง ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นต่อการจัดกิจกรรมในชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองกับเด็กและมีความสัมพันธ์กับครูประจำชั้นมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ครูของนักเรียนในกลุ่มทดลองต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก สามารถนำไปใช้โดยผู้ปกครองและครู เพราะกิจกรรมต่าง ๆ มีความง่ายง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีความสะดวกในการดำเนินงานและการ

ติดต่อกับผู้ปกครอง นอกจากนั้นยังสังเกตพบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กมากขึ้น มีความสนใจและติดตามการเรียนรู้ของเด็ก อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับครูประจำชั้นดีขึ้น ทำให้ครูตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ และมีความเห็นว่า การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการช่วยกันพัฒนาเด็กเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก ดังนั้นการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง การสื่อสารแบบสองทาง จึง ควรได้รับการส่งเสริมให้เข้าไปใช้ในระบบการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1.1 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยนี้เป็นรูปแบบการสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษานอกระบบได้เป็นอย่างดี เป็นการพัฒนาผู้ปกครองควบคู่ไปกับการพัฒนาเด็ก

1.2 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากขึ้นสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการตามวัย

1.3 ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองนี้ สามารถใช้ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มศักยภาพ

1.4 ในการนี้พบว่า ชุมชนหรือผู้ปกครองที่ไม่เคยให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน อาจใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองในการสร้างเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน อันเป็นพื้นฐานของการให้ความร่วมมือที่ดีต่อไป

1.5 การประเมินิเทศผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยให้เห็นความสำคัญ และบทบาทของผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนเริ่มใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองจะช่วยให้ได้รับการร่วมมือจากทางบ้านเป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการทบทวนวิจัย

2.1 การทดลองในครั้งนี้เป็นการทดลองในระยะสั้น จึงควรมีการศึกษาในระยะยาว เพื่อติดตามผลของการทดลองที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ในระยะยาว

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับอย่างลึกซึ้ง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองตามแนวทางนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรได้มีการศึกษาผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองตามแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาด้านอื่น เช่น พฤติกรรมการช่วยเหลือ วินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ.

2.4 ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นซึ่งผู้ปกครองสามารถอ่านออกเขียนได้ เช่น เด็กในสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เด็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ.

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษาระดับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528.
- กวีสาร ธรรมนุต. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิดโดยยึดตนเองเป็น
ศูนย์กลางของเด็กที่มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดู และการยอมรับ
ของกลุ่มเพื่อน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร. 2522. อัดสำเนา.
- กานต์ รัตนกันต์. การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้จดหมาย
ข่าวกับเด็กที่ผู้ปกครองไม่ได้ใช้. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- กฤษี คำชาย. "แนวการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์," ใน วิทยาลัยครูเทพสตรี.
หน้า 7 - 10. หนองรี : โรงพิมพ์วัฒนาศิลป์, 2519.
- เกตุณี รัชติกเสถียร. การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การดูแลและให้การศึกษากับเด็กเล็ก
ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- _____. การศึกษาวิเคราะห์ผลงานวิจัยและบริการดูแลการศึกษาของเด็กระดับ
ก่อนประถมศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- _____. เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้ ทฤษฎี และหลักการสำคัญบางประการ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2532.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการสัมมนาการจัด
การศึกษาชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

2527.

จงใจ ขจรศิลป์. การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มี
ต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
ถ่ายเอกสาร.

จินตนา หมู่ผึ้ง. การอบรมเลี้ยงดู. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง และวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและ
ท่าทางแตกต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2530. จัดสำเนา.

ฉันทนา ภาคบงกช. เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว.541 การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. จัดสำเนา.

ชัยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมการและเทคนิคการสอนทางการศึกษากับการศึกษาระดับอนุบาล.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

ชาญชัย อินทรประวัติ. "ระเบียบวินัยกับความคิดสร้างสรรค์," วิทยาสาร. 26(23) :
18 - 20 ; กรกฎาคม 2518.

ชื่นจิตร การบุญ. อิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบเนกซ์ที่มีต่อความคิด
สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพร้อมพรรณ
วิทยา อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. จัดสำเนา.

ชูชีพ ย่อนัดสูง. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น

ในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์วัฒนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

เชียรศรี วิริธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

วิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "ความสำเร็จในชีวิตเริ่มในวันก่อนเรียน," วารสารแนะแนว.

18(92) : 30 - 37 ; พฤษภาคม 2527.

ดวงเดือน ศาสตร์ภักดิ์. รายงานวิจัยเรื่องอิทธิพลของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาทางสติปัญญา

ด้านเหตุผล ความสามารถในการเข้าใจบุคคลอื่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ดิสา ดิสิกานนท์. การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. ปริญญาโท

กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

ถ่ายเอกสาร.

เดวิช ส่วนานนท์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2510.

———. จิตวิทยาสำหรับครูและผู้ปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,

2510.

ทรงพร สุกอธรรม. การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจตนเองของผู้เรียนของ

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลาญการยึดตัวเอง

เป็นศูนย์กลาง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

วิโรฒ ประสานมิตร, 2534. ถ่ายเอกสาร.

ไทย - อิสราเอล, ชมรม. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2523.

น้อยนถ์ จงพฤษะ. คู่มือการศึกษาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม
2518.

นิพนธ์ จิตต์ศักดิ์. "การสอนแบบสร้างสรรค์," สามัญศึกษา. 17(6) : 17 - 18 ;
มิถุนายน - กรกฎาคม 2523.

นิภา แก้วศรีงาม. เอกสารประกอบการบรรยายนโยบายในการอบรมผู้ปกครอง.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

บุษกรอด บุญเหลือ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503
กับนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียน
ทดลอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
ยึดสำเนา.

บุษลือ ทองอยู่. "ความคิดสร้างสรรค์," มิตรครู. 20 : 15 - 18 ; เมษายน
2529.

ประติณณ์ อุปมัย. การใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2529. ยึดสำเนา.

ประเทิน มหายนธ์. "สอนศิลปะเด็กได้อย่างไร," ประชาศึกษา. 18(1) : 21 - 35 ;
สิงหาคม 2509.

ประมวลู ดิคนันท์. จิตวิทยา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
2524.

ปาริชาติ อรุณศักดิ์. การศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบ
อเนกนัยของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

ป๋วย วิจารณ์บูรณานนท์. "หน้าที่และความรับผิดชอบของพ่อแม่," วารสารแม่และเด็ก.

7(7) : 38 - 41 ; กรกฎาคม 2520.

บุษดี ภูอินทร์. "เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา

พฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 8 - 15. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 63 - 111.

กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

ผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, สมาคม. การปฏิรูปการศึกษา : รายงานของ

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,

2518.

เพียว ทักสิน. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับ

ครูเป็นผู้ออกเรื่อง. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

พมารินทร์ สุทธจิตตะ. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 1 ที่เรียนภาษาอังกฤษโดยการอ่านและไม่ใช้รูปเรขาคณิตเป็นสื่อ.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

พรรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์

การพิมพ์, 2528.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2531.

พัชรี สวมแก้ว. พ่อแม่ และครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์

วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2532.

พัชรี ส่วนแก้ว. เอกสารประกอบการสอน 2174503 การให้การศึกษาแก่พ่อแม่.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต,
2532.

พัฒนาชุมชน, กรม. คู่มือสอนลูกให้ฉลาด. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาสตรีและเด็ก

กรมพัฒนาชุมชน, 2530.

พิชัย สันติภิมย์. การใช้อุปกรณ์การสอนของครูอนุบาลโรงเรียนราษฎร์ใน

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2516. บัดสาเนา.

พูนสุข บุณย์สวัสดิ์ และ ชัยยุทธ บุณย์สวัสดิ์. "สื่อพัฒนาสติปัญญา และความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ระดับปฐมวัยศึกษา" ใน สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 7.
พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 495 - 500. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

ภักธนา เทศวินาส. เอกสารประกอบการสอนวิชา 2174503 การให้การศึกษาแก่
พ่อ - แม่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการอนุบาลศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์
วิทยาลัยครูสวนดุสิต. 2532.

มาซารุ อิบุกะ. รอยให้เงาอนุบาลสายเสียแล้ว. แปลจาก Yochien Dewa Ososugiru
โดย อีระ สุนิธร และพรอนงค์ นิยมคำ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน,
2528.

เขาวพา เดชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2528.

_____. เอกสารประกอบการสอนวิชา กร.411 ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนกับชุมชน.

กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525.

- รัชนิ รัตนภา. ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมจากชุดความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร. ราชสี ทองสวัสดิ์. "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," รักลูก. 4(39) : 101 - 106 ; เมษายน 2529.
- ลดาลย์ กองช่าง. การศึกษากายภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นวัสดุสามมิติแบบชิ้นๆ และแบบอิสระ. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ละม้ายมาศ ศรีรัตน์ และ จรรยา สุวรรณรัตน์. "อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่อการของเด็กที่ตำบลนาป่า อ.เมือง จ.ชลบุรี," ใน รายงานการวิจัยฉบับที่ 9 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, 2510.
- ลัดดา สุวรรณรัตน์. แรงจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพเฉพาะและความมั่นใจที่จะออกไปประกอบอาชีพในโรงเรียนประเภทช่างอุตสาหกรรม. ปริญญาโท ศึกษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2512. ยึดสำเนา.
- เลขา ปิยะอัศจรรย์ะ. "การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 237 - 265. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- . การเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- เลิศ อภินันตะ. "ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก," แม่และเด็ก. 2(5) : 21 - 24 ; มิถุนายน 2521.

วาลี ปรุณสิงห์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2524.

วราภรณ์ รักวิจัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

———. เอกสารประกอบการสอนวิชา กร. 531 เรื่องกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ม.ป.ป.

วิชัย วงษ์ใหญ่. เอกสารประกอบการเรียนเรื่องกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

———. ศิลปะเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บูรพาศิลป์, 2515.

วินิจ เกตุขำ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับความคิดสร้างสรรค์ความเป็นผู้นำและความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.

วิรุณ ตั้งเจริญ. "การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้านศิลปะ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาเสริมลักษณะนิสัยเด็กระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 205 - 206. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2530.

- ศุภกุล เกียรตินิพนธ์. "การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียน," ใน วัดพัฒนา 29. กรุงเทพฯ : กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- ส. จานงจิต (นามแฝง). "บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมแห่งแรกและสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก," ประชาศึกษา. 35(5) : 12 ; กุมภาพันธ์ 2528.
- สมควร ยักษ์พันธุ์. เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2507.
- สมพงษ์ ตีระพัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรับรู้กับผิดชอบ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- สมพร พลอยงาม. การทดลองสอนความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- สมัย เทียนคุณ. พลังจิตใต้สำนึก "วิธีสร้างความสุขและความสำเร็จด้วยตนเอง." กรุงเทพฯ : จัดกรรมการพิมพ์, 2527.
- ส่วนา พรหมมุกด. รายงานการวิจัยฉบับที่ 22 เรื่องความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็กเล่ม 1. กรุงเทพฯ : วิทยการพิมพ์, 2524.
- _____. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาพฤติกรรมเด็กเล่ม 2. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต, 2524.
- สุชา จันทน์เฒ. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2510.

สุจิตย์ แบนนาบอน. "ของขลังที่มีค่ามากที่สุดที่พ่อแม่ควรรักษาไว้ให้ลูก ๆ," วิทยาสาร.

82(12) : 28 -32 ; ธันวาคม 2527.

สุรเกียรติ์ ลิ้มเจริญ. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวล กับ
ระเบียบวินัยในชั้นเรียน. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. จัดสำเนา.

สุวิภา ภาณุตานนท์. บทบาทและปัญหาของสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษาในเขตพระนครและธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. จัดสำเนา.

เสรี เกียรติบรรลือ. ช่องว่างระหว่างวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย,
2522.

อนงค์ แสงเงิน. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์ การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์สร้าง
แบบไม่ใช้คำถาม. ปริญญาโท คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.

อนันต์ รอดแจ่ม. "บ้านกับโรงเรียน", มิตรครู. 8(4) : 49 - 50 ; เมษายน 2511.

อบรม สนิทบาล. พฤติกรรมของเด็กกับปัญหาทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
ม.ป.ป.

อัจฉรา แยมศรวล. ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์วิชาวาดภาพกับความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. จัดสำเนา.

อัมพร โอตระกูล. "เตรียมลูกเข้าโรงเรียน," แม่บ้าน. 2(7) : 87 ; กรกฎาคม
2521.

- อารมณีย์ ทักซิณ. เปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มี
การเล่นต่างกัน. ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2526. ยัดสำเนา.
- อารมณีย์ สุวรรณपाल. "การเล่นกับการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเด็กปฐมวัย," ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา
หน่วยที่ 8 - 15. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- อารี เกษมรัตน์. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
เข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม. ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- อารี รังสิมันต์. เอกสารประกอบการอบรมครูเด็กก่อนวัยเรียน เรื่องการสอนความคิด
สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2521.
- . ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง,
2532.
- . ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526.
- . "บทบาทของพ่อแม่และครูที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก," คุรุปริทัศน์.
2(4) : 48 - 52 ; พฤศจิกายน 2520.
- . "เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์," ใน ความคิดสร้างสรรค์ของ
เด็กไทยในระดับชั้นอนุบาล - ป.4. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู, 2521. ยัดสำเนา.

- Anderson, R.D. and others. Developing Children's Thinking Through Science. Englewood Cliffs, New Jersey : prentice Hall, Inc., 1970.
- Antonovsky, H.F. "A Contribution to Research in the Area of the Mother Child Relationship," Child Development. XIV. 1958.
- Auerbach, A.B. Parents Learn Through Discussion : Principles and Practices of Parent Group Education. New York : Wiley, 1968.
- Baruch, D. New Ways Indiscipline. New York : McGraw - Hill Company, 1974.
- Breckenbridge, M.E. Child Development. London : W.B. Saunders Company, 1955.
- Brick, M.E. "Learning Center : The Key to Personalized Instruction," in Audio - Visual Instruction. 12 : 727 - 788 ; October 1967.
- Buchwitz, H. "Creativity in the School Environment," Delta Kappa Gamma Bulletin. 47 : 50 - 55 ; Summer, 1981.
- Claitt, P.J, M.J. Shaw and J.M. Sherwood. "Effects of Training on the Divergent Thinking Abilities of Kindergarten Children," Child development. 51 : 1061 - 1064 ; December, 1980.
- "Creativity : The Creative Person," in The Encyclopedia of Education. V. 2. p. 554 - 555. New York : The Free Press, 1971.
- Cropley, A.L. "S - R Psychology and Cognitive Psychology," in Creativity. Harsmondsworth : Penquin, 1970.
- Deborah, C.J. Questioning the young Child : Process and Function. Vol. 65. Childhood Education, Spring, 1989.
- Downing, J. and D. Thackrey. Reading Readiness. London : University of London Press Ltd ; 1971.
- Dugger, J.A. "A Study of Measurable Personal Factors of Leaders and Non - Leaders among University Woman," Dissertation Abstracts International. 30 : 1817 - A ; 1969.
- Gail, G.M. Mother Start An Account of An Educational. The Scottish Council for Research in Education, 1981.
- Goor, A. "Problem Solving Process of Creative and Non - Creative Students," Dissertation Abstracts International. 37 : 3517 - A ; December, 1974.

Guildford, J.P. Fundamental Statistics in Psychology and Education.
New York : McGraw - Hill Book co., 1959.

———. "Traits of Creativity," Creativity and Its Cultivation.
ed. by Anderson, Harold H. New York : Harper and
Row Publishers, 1969.

Guildford, J.P. and R. Hopefner. The Analysis of Intelligence.
New York : McGraw - Hill, 1971.

Hilgard, E.R. and R.C. Atkinson. Introduction to Psychology.
New York : Harcourt Brace and World, 1967.

✓ Hurlock, E.B. Child Development. New York : McGraw - Hill Book, Co.,
1964.

———. Development Psychology. New York : McGraw - Hill Book,
Co., 1956

Hutchinson, E.D. How to Think Creativity. New York : Abingson Press,
1949.

Jellen, H.B. and Urban, K.K. "Test For Creative Thinking-Drawing
Production, " The Creative and Adult Quarterly. Vol. 11.
Spring, 1986.

Kuziemski, N.E. "Relationships Among Imaginative Play Predisposition,
Creative Thinking, and Reflectivity Impulsivity in Second -
Graders," Dissertation Abstracts International.
38 : 1861 - B ; October, 1977.

Lillard, P.P. Montessori : Modern Approach. New York : Schocken
Book, 1972.

Lindgrain, H.P. Psychology. New York : John Wiley & Sons Inc., 1966.

Machinson, E.W. "What Makes a Person Creative," Contemporary
Reading in General Psychology. New York : Miffin Company Inc.,
1959.

Maier, H.W. Three Theories of Child Development. Revised ed.,
New York : Harper & Row, 1969.

✓ Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper & Row,
1954.

✓ Mussen, P.H. and J.J. Conger. Child Development and Personality.
New York : Harper and Brother, 1965.

- Parry, M. and H. Archer. Pre - School Education. Bucks, Great Britain : Hazell Watson & Viney Ltd., 1975.
- Rainwater, J.M. "Effects of Set on Problem Solving in Subject of Varying Levels of Assessed Creativity," Dissertation Abstracts International. 53 - 67 ; June, 1965.
- Razik, T.A. Systems Approach to Teacher Training and Curriculum Development : the Case of Development Countries. Paris : Ubescs, 1972.
- Read, K.H. The Nursery School. Philadelphia : W.B. Saunders Company, 1957.
- Rice, J.P. "The Gifted," Developing Total Talent. springfield, Illinois : Charles & C. Thomas Publishers, 1970.
- Roger, C.R. "Toward a Theory of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. New York : Harper & Row, 1959.
- Sarah, H.L. and others. Good School For Young Children. London : Collier - McMillan, 1971.
- Stires, K.L. "Leadership Designation and Perceived Ability as Determination of Practical Use of Modesty and Self Enhancement," Dissertation Abstracts International. 30 : 3551 - A ; 1970.
- Storm, R.D. Psychology for the Classroom. Englewood Cliffs, New Jersey ; Prentice - Hall, 1969.
- Suvanathat, C. and others. Handbook of Asian Child Development and Child Rearing Practices. Bangkok : Behavioral Science Research Institute Srinakharinwirot University, Prasanmitr, 1985.
- Symonds, A.F. Teaching Yourself : Personality Efficiency. London : The English University Press, 1964.
- Taylor, C.W. Creativity Progress and Potential. New York : McGraw - Hill Book Inc., 1964.
- Torrance, E.P. "Association of Classroom Teacher of the National Education Association," Creativity. 3 : 163 - 184 ; October, 1962.
- . "Explorations on Creative Thinking in Early School year," Bureau of Education Research. University of Minnesota, 1959.

- Torrance, E.P. "The Minnesota Studies of Creative Thinking 1959 - 1962," in Widening Horizons in Creativity. p. 136. ed. by Taylor. Calvin W., New York : John Wiley and Sons, Inc., 1964.
- . "Creativity and Infinity," Journal of Research and Development in Education. 4(3) : 35 - 38 ; Spring, 1971.
- . Encouraging Creativity in the Classroom. WMO Brown Company, New York ; Publisher, 1973.
- Verna, H. Introduction to Early Childhood Education. 4 th ed. New York : McMillan, 1972.
- Wallach, M.A. and N.Kogan. Model of Thinking in Young Children. Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965.
- Weigand, J.E. Development Teacher Competencies. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1971.
- Westcott, A.M. and J.A. Smith. Creative Teaching of Mathematics in the Elementary School. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1967.
- Williams, F.E. "Teaching for Creativity," Instructor. 80 : 42 - 44 ; December, 1971.
- Wills, C.D. and H.S. William. Living in the Kindergarten. Chicago : Follett Publishing Company, 1957.

neuhumän

manan

ภาคผนวก ก

- เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
- เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

คะแนนแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

คนที่	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	29	23
2	28	16
3	28	19
4	27	21
5	26	19
6	28	21
7	27	19
8	29	19
9	31	25
10	29	20
11	29	22
12	30	25
13	30	18
14	29	16
15	29	24

$$\Sigma X = 429$$

$$\bar{X} = 28.6$$

$$\Sigma X^2 = 12293$$

$$S^2 = 1.69$$

$$\Sigma X = 307$$

$$\bar{X} = 20.4$$

$$\Sigma X^2 = 6401$$

$$S^2 = 8.41$$

การคำนวณเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง
ใช้ t - test แบบ Independent Samples

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left\{ \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)} \right\} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$= \frac{28.60 - 20.467}{\sqrt{\left\{ \frac{14(1.6857) + 14(8.41)}{28} \right\} \left\{ \frac{2}{15} \right\}}}$$

$$= \frac{8.133}{\sqrt{\left\{ \frac{23.5998 + 117.74}{28} \right\} \left\{ \frac{2}{15} \right\}}}$$

$$= \frac{8.133}{\sqrt{\left\{ \frac{141.3398}{28} \right\} \left\{ \frac{2}{15} \right\}}}$$

$$= \frac{8.133}{\sqrt{5.04785 \times \frac{2}{15}}}$$

$$= \frac{8.133}{\sqrt{0.673}}$$

$$= \frac{8.133}{.820}$$

$$t = 9.92^{**}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2 = 15 + 15 - 2 = 28$$

$$t_{.01,28} = 2.467$$

คะแนนแบบทดสอบความเข้าใจรายสัปดาห์

คนที่	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	35	24
2	28	18
3	45	12
4	51	31
5	39	14
6	34	17
7	34	17
8	40	15
9	50	28
10	25	11
11	30	25
12	28	20
13	39	25
14	35	16
15	39	17

$$\Sigma X = 552$$

$$\bar{X} = 36.8$$

$$\Sigma X^2 = 21144$$

$$S^2 = 59.3143$$

$$\Sigma X = 290$$

$$\bar{X} = 19.33$$

$$\Sigma X^2 = 6104$$

$$S^2 = 35.524$$

การคำนวณเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง
ใช้ t - test แบบ Independent Samples

สูตร

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left\{ \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)} \right\} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}} \\
 &= \frac{36.8 - 19.33}{\sqrt{\left\{ \frac{14(59.3143) + 14(35.542)}{28} \right\} \left\{ \frac{2}{15} \right\}}} \\
 &= \frac{17.47}{\sqrt{\left\{ \frac{830.4002 + 497.336}{28} \right\} \left\{ \frac{2}{15} \right\}}} \\
 &= \frac{17.47}{\sqrt{\left\{ \frac{1327.7362}{28} \right\} \left\{ \frac{2}{15} \right\}}} \\
 &= \frac{17.47}{\sqrt{\frac{47.41915 \times 2}{15}}} \\
 &= \frac{17.47}{\sqrt{6.3226}} \\
 &= \frac{17.47}{2.5145}
 \end{aligned}$$

$$t = 6.95^{**}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2 = 15 + 15 - 2 = 28$$

$$t_{.01,28} = 2.467$$

0.000000

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
- ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ชื่อ "ลูกรักกับความคิดสร้างสรรค์"

แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามตามที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้องตามความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

การให้คะแนน

1. ถ้าตอบตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดในแต่ละพฤติกรรม และ/หรือแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ๑ ให้ 2 คะแนน
2. ถ้าตอบได้ตรงจุดมุ่งหมายเพียงบางส่วน ๑ ให้ 1 คะแนน
3. ถ้าตอบไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด หรือแสดงว่าไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ๑ ให้ 0 คะแนน

พฤติกรรมการณ์การกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้ากระทำการกล้าแสดงความสามารถ
และกล้ายอมรับผิด

1. ถ้าให้นักเรียนทำแก้วน้ำของคุณครูแตก นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่บอกครู ทำเฉย ๆ
 - ข. บอกคุณครูว่าเป็นคนทำแตกเอง
 - ค. รอให้คุณครูถามก่อนจึงจะบอกว่าทำแตกเอง
2. เวลาคุณครูเรียกให้นักเรียนตอบคำถาม นักเรียนจะ
 - ก. ลุกขึ้นตอบทันที
 - ข. ไม่กล้าตอบ
 - ค. บอกให้คุณครูเรียกเพื่อนคนอื่นตอบ
3. ในวันปีใหม่ มีการแสดงของนักเรียน ถ้าคุณครูชวนให้นักเรียนออกมาแสดง นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ออกไปแสดงทันที
 - ข. ออกไปแสดงแต่ชวนเพื่อนให้ออกไปด้วย
 - ค. ไม่ออกไปแสดง
4. ถ้าคุณครูไม่อยู่ในห้องเรียนแล้วนักเรียนทำเสียงดัง เมื่อคุณครูกลับมาถามว่า ใครเป็นคนทำเสียงดัง นักเรียนจะตอบอย่างไร
 - ก. ยอมรับว่าเป็นคนทำเสียงดังเอง
 - ข. ยอมรับแต่บอกว่าเพื่อนก็ทำเสียงดังเหมือนกัน
 - ค. บอกว่าเพื่อนเป็นคนทำ

พฤติกรรมการพึ่งตนเอง การแก้ปัญหาด้วยตนเอง

5. ถ้านักเรียนไปตลาด แล้วพลัดหลงกับพ่อแม่ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. เดินไปบอกตำรวจให้ช่วยหา
 - ข. ร้องไห้
 - ค. เดินหาไปเรื่อย ๆ
6. เวลานักเรียนไปเดินห้างสรรพสินค้า คุณแม่จะซื้อเสื้อผ้าใหม่ให้ นักเรียนจะ
 - ก. ให้คุณแม่เลือกให้
 - ข. เลือกด้วยตัวเอง
 - ค. เลือกเองแต่ให้คุณแม่ช่วยดูอีกที
7. นักเรียนชอบทำงานด้วยตนเองหรือให้คนอื่นทำให้
 - ก. ชอบทำเอง
 - ข. บางครั้งชอบทำเอง แต่บางครั้งก็ให้คนอื่นทำให้
 - ค. ชอบให้คนอื่นทำให้
8. เมื่อนักเรียนเล่นตามมุมเสร็จ นักเรียนเก็บของเล่นอย่างไร
 - ก. เก็บเอง
 - ข. ไม่ได้เก็บ
 - ค. ให้เพื่อนเก็บ

พฤติกรรมการเป็นตัวของตัวเอง การมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล
การตัดสินใจ

9. ถ้ามีคนเล่าเรื่องผีให้นักเรียนฟัง นักเรียนรู้สึกอย่างไร
 - ก. กลัว
 - ข. เฉย ๆ
 - ค. ไม่กลัว
10. ขณะที่นักเรียนกำลังระบายสีอยู่ คุณครูมาเฝ้าดูภาพของนักเรียนอยู่ใกล้ ๆ
นักเรียนจะทําอย่างไร
 - ก. ระบายสีต่อไปจนเสร็จ
 - ข. ระบายสีไปให้คุณครูไป
 - ค. รอให้คุณครูไปก่อนจึงระบายต่อ
11. นักเรียนกำลังเก็บของเล่นอยู่ แล้วคุณครูเรียกหาไปพบ นักเรียนจะทําอย่างไร
 - ก. หยัดเก็บของเล่น แล้วไปพบคุณครู
 - ข. ำให้เพื่อนเก็บของเล่นให้แทน แล้วไปพบคุณครู
 - ค. รีบเก็บของเล่นจนเสร็จ แล้วไปพบคุณครู
12. ถ้านักเรียนไปเที่ยวแล้วอยากทานขนม นักเรียนจะทําอย่างไร
 - ก. ำให้คุณแม่ไปซื้อให้
 - ข. บางทีไปซื้อเอง บางทีให้คุณแม่ซื้อให้
 - ค. ไปซื้อเอง

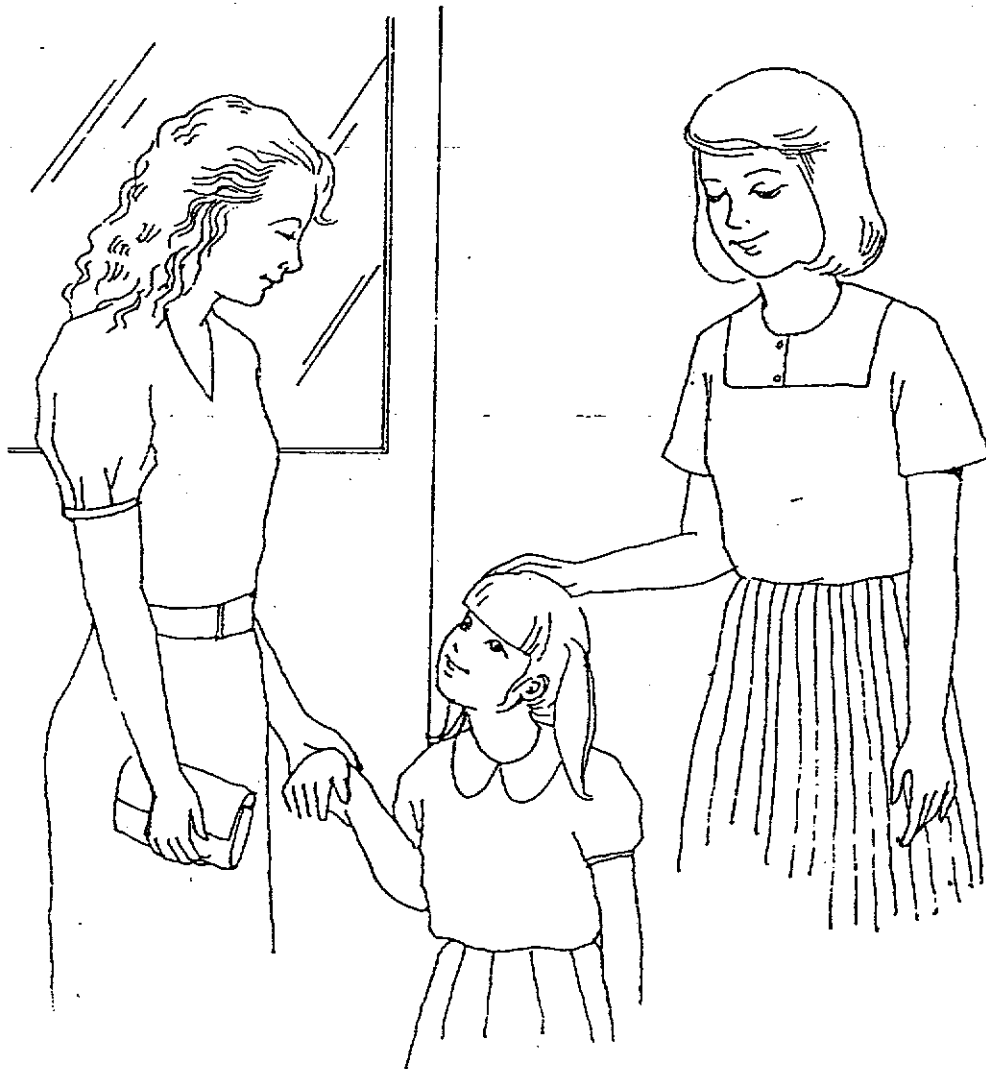
พฤติกรรมการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การมีมนุษยสัมพันธ์

13. เวลาคุณครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม เพื่อน ๆ ต้องการให้นักเรียนร่วมกลุ่มด้วยหรือไม่
 - ก. บางคนก็อยากให้อยู่ด้วย
 - ข. ทุกคนต้องการให้อยู่ด้วย
 - ค. ไม่มีใครต้องการให้อยู่ด้วย
14. ถ้าคุณครูประจักษ์ของนักเรียนป่วย ไม่มาโรงเรียนหลายวัน และนักเรียนต้องไปเรียนร่วมกับเพื่อนห้องอื่น นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. มาเรียนทุกวัน
 - ข. มาแต่ไม่อยากไปอยู่ห้องอื่น
 - ค. ไม่มาโรงเรียน
15. ขณะที่นักเรียนกำลังเล่นอยู่ พบคุณครูถือหนังสือทั้งใหญ่และดูหนักมาก นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ให้เพื่อนคนอื่นไปช่วยถือหนังสือ
 - ข. รีบไปช่วยคุณครูถือหนังสือ
 - ค. นั่งเล่นของเล่นต่อ
16. ถ้าคุณแม่ให้นักเรียนต้องไปทำธุระข้างนอกบ้าน แล้วพานักเรียนไปฝากไว้กับคุณป้าข้างบ้าน นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ขอยากับคุณแม่ด้วย
 - ข. ยอมอยู่กับคุณป้าข้างบ้าน
 - ค. ร้องไห้ไม่ให้คุณแม่ไป

ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการ ชื่อชุด "ลูก้ากับความคิดสร้างสรรค์"

ลูกรักกับความคิดสร้างสรรค์

นิธินันท์ วิธิษณชัย

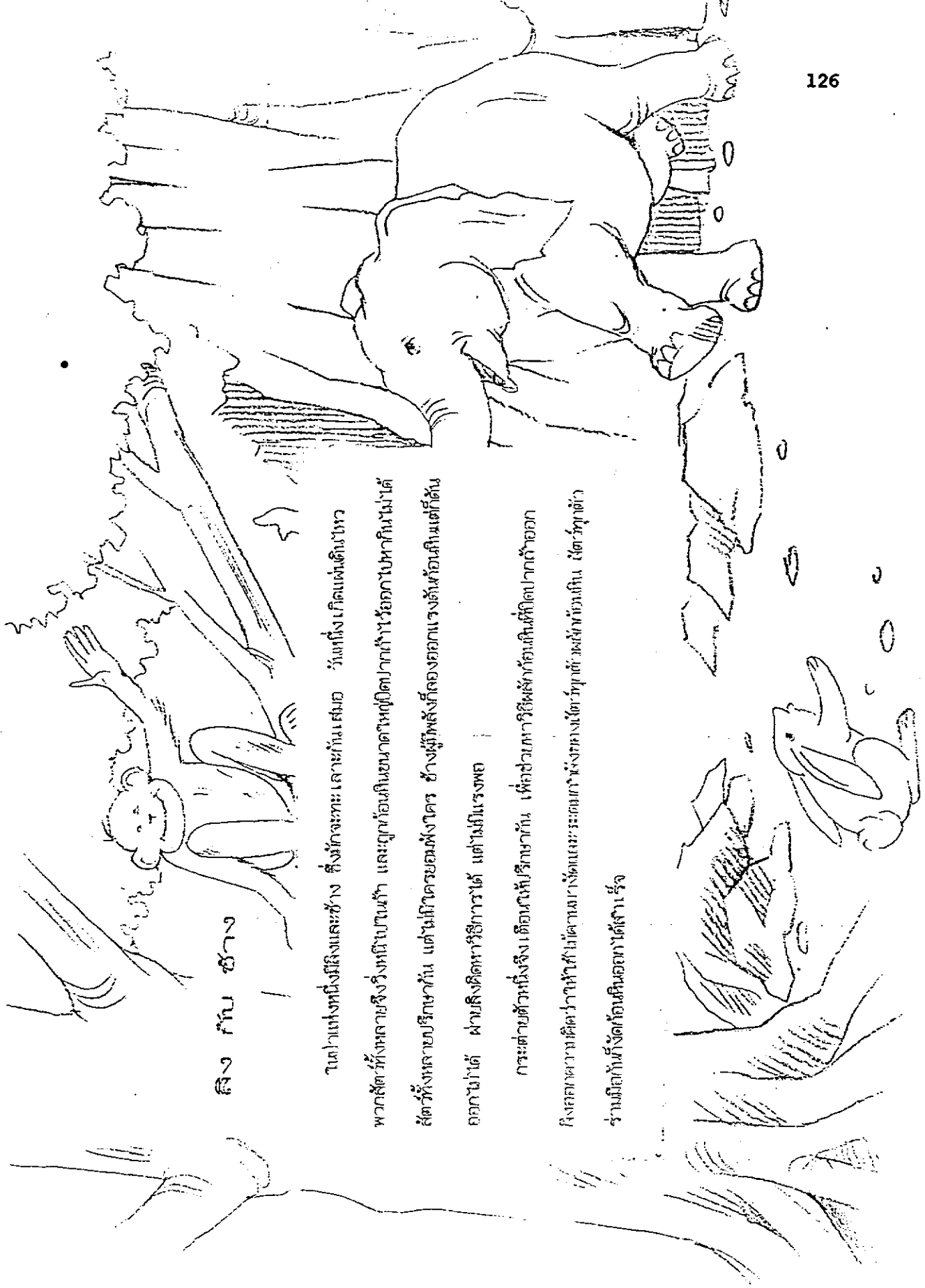

เล่มที่ 1

ความรู้หน้าเดียว

เมื่อเด็กแรกเข้าโรงเรียน เด็กต้องการเวลาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ เช่นการรู้จักเพื่อนใหม่ ครูใหม่ การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ดังนั้น ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองและครูร่วมมือกันอบรมสั่งสอนเด็ก โดยไม่คิดว่าบ่ล่อยาให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็จะช่วยให้ ลูกเป็นผู้ที่มีคุณภาพและเป็นเด็กดี จึงขอฝากข้อคิดว่า การที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาอย่างเต็มที่ต้องอาศัยความรัก ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน เด็กจึงจะเติบโตและพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

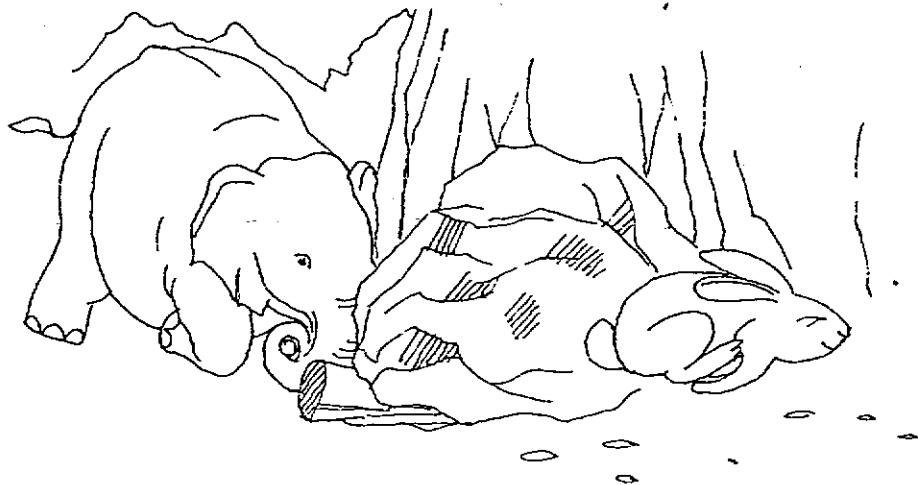

สิง กับ ช้าง

นานไปแห่งหนึ่งมีสิงและช้าง ซึ่งมักจะทะเลาะกันเสมอ วันหนึ่งเกิดฝนพรำ
พวกสัตว์ทั้งหลายจึงวิ่งหนีฝนเข้า และถูกก้อนหินขนาดใหญ่เปิดปากถ้ำวิ่งออกไปหาที่กำบังไม่ได้
สัตว์ทั้งหลายปรกษากัน แต่นั่นก็ใคร่ยอมฟังใคร ช้างผู้พี่เลี้ยงก็ลองออกแรงดันก้อนหินแต่ก็ดัน
ออกมาไม่ได้ ฝ่ายสิงคิดหาวิธีการได้ แต่ไม่แข็งแรงพอ
การช่วยด้วยหนึ่งจึงเตือนให้ปรกษากัน เพื่อช่วยหาวิธีสักก้อนหินที่มีเปิดปากถ้ำออก
จึงออกมาหาและคิดว่าถ้าช้างไม่ได้มาลากัดและระดมกำลังคงไม่ได้ทุกตัวเลยสักก้อนหิน ได้ตัวผู้ตัว
ร่วมมีอีกก็มั้งก็ดันหินออกมาได้สำเร็จ

เมื่อเล่าจบแล้ว คุณพ่อคุณแม่ลองคุยกับลูกชีว่า

- 🌸 ถ้าสัตว์ต่าง ๆ ไม่ร่วมมือมือกัน ลูกคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น
- 🌿 เพราะอะไรสัตว์ทุกตัวจึงงัดกลองหนีออกจากถ้ำได้สำเร็จ
- 🌼 หลังจากที่สัตว์ออกไปจากถ้ำได้แล้ว ลูกคิดว่าสัตว์ต่าง ๆ จะเป็นอย่างไร

๑ บันทึกของผู้ปกครอง ๑

ชื่อต.ช./ต.ญ.....นามสกุล.....

ถ้าสัตว์ต่าง ๆ ไม่ร่วมมือกัน ลูกคิดว่า

เพราะอะไรสัตว์ทุกตัวจึงจัดก่อนหนีออกจากถ้ำได้สำเร็จ ลูกตอบว่า

หลังจากที่สัตว์ออกไปจากถ้ำได้แล้ว ลูกคิดว่า

ลูกรักกับความคิดสร้างสรรค์

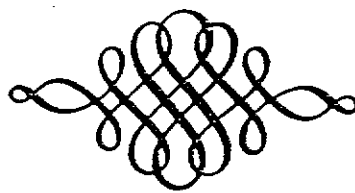
เจนนี วีชีลลีย์

เล่มที่ 2

ความรู้หน้าเดียว

ความรักความอบอุ่นจากครอบครัว เป็นสิ่งที่
 เด็กทุกคนปรารถนา โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ ยังต้องการ
 ความรัก ความอบอุ่นจากสมาชิกทุกคนในครอบครัว ถ้าเด็ก
 ได้รับความรัก และความเอาใจใส่เป็นพื้นฐานแล้ว การ
 เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาการของลูกต่อไปก็จะมี
 ปัญหา คุณพ่อคุณแม่ควรมีบทบาทในการช่วยส่งเสริมลูกให้
 เกิดความผูกพันกับครอบครัว และควรมีส่วนช่วยส่งเสริม
 ให้ลูกเกิดพัฒนาการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิด
 สร้างสรรค์ เช่น ลองให้ลูกเล่นบทบาทสมมติ เป็น
 สมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัว เป็นต้น

แนวคำถาม

๘ สมมติว่าคุณเป็นคุณพ่อ คุณอยากจะทำอะไรบ้าง

๙ ถ้าคุณแม่ไม่อยู่บ้าน คุณอยากจะทำอะไรแทนคุณแม่บ้าง

๑ บันทึกของผู้ปกครอง ๑

๘ เมื่อลูกสนใจตัวเองเป็นคุณพ่อ ลูกตอบว่า

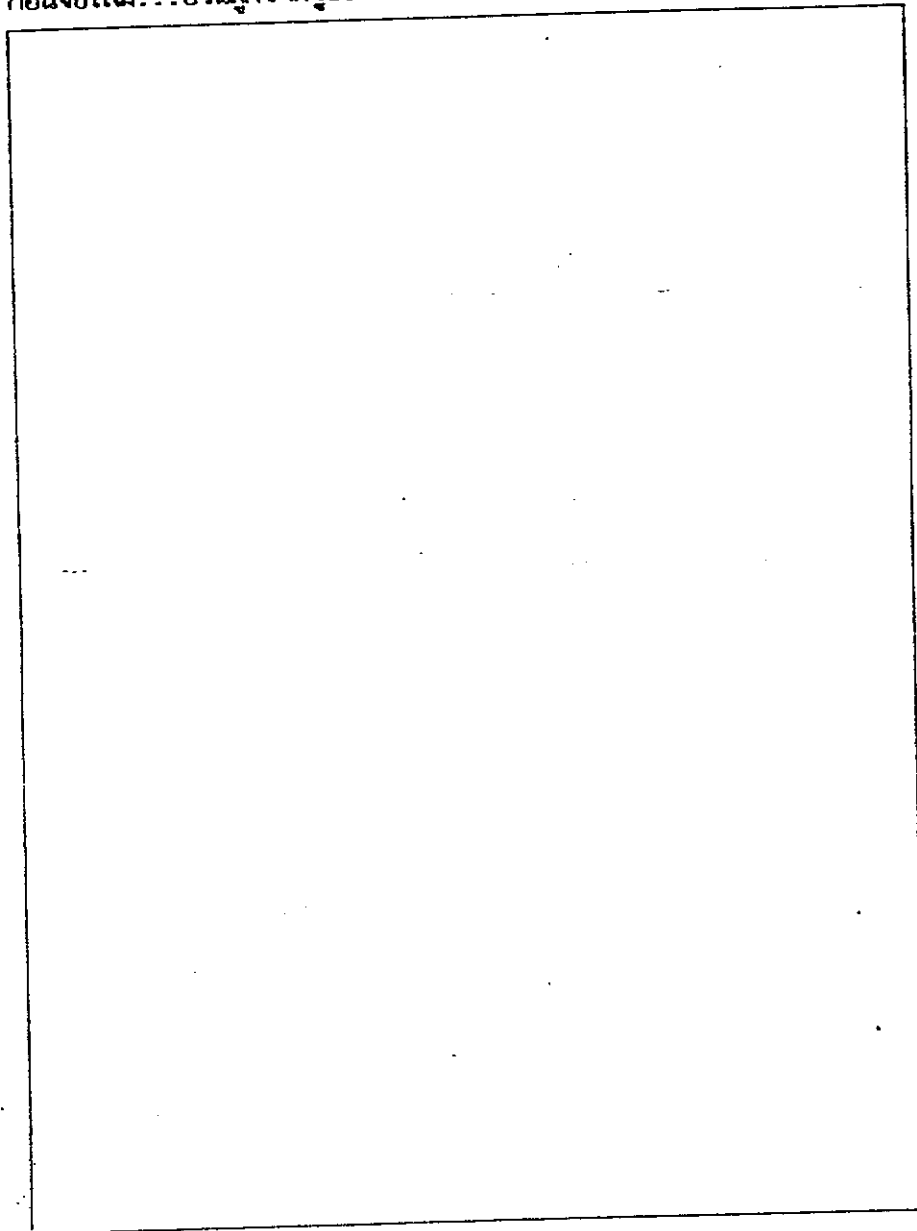
๙ เมื่อคุณแม่ไม่อยู่บ้าน ลูกตอบว่า

ตัดแผ่นนี้ส่งคืนคุณครูด้วย

ชื่อต.ช./ต.ญ.....นามสกุล.....

๗ หน้านี้ของหนู

ก่อนจบเล่ม...ชวนดูวาดรูปอะไรก็ได้

"พ่อแม่มีส่วนสำคัญในการปั้นลูกให้เป็นเด็กดี น่ารัก
หรือตรงกันข้ามก็ได้ เด็กเล็ก ๆ เปรียบเสมือน
ดินน้ำมันที่พ่อแม่จะปั้นให้เป็นรูปอะไรก็ได้ จะปั้น
ให้เก่งหรือโง่งมก็ได้"

สุริยพรรณ ฉัตรการณ

© ลูกรักกับความรัก คิดสร้างสรรค์

นิพนธ์ วิจิตรชัย

เล่มที่ 3

ความรู้หน้าเดียว

เด็กทุกคนต้องการความรัก ความอบอุ่นและความ
เข้าใจจากพ่อแม่ ครู และผู้ใกล้ชิด ซึ่งความรัก ความ
อบอุ่นที่เด็กได้รับในวัยนี้ จะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อจิตใจของเด็ก
ในอนาคต

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครู และผู้ปกครอง
จะช่วยให้การส่งเสริมเด็กเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน ทำให้
เด็กเกิดความอบอุ่นและไม่สับสน ช่วยให้ครูรู้จักเด็กมากขึ้น
สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมเด็กได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้น
เด็กจะไม่สามารถได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้า
ปราศจากความร่วมมือและการช่วยเหลือจากที่บ้าน

รู้จักกันแล้ว

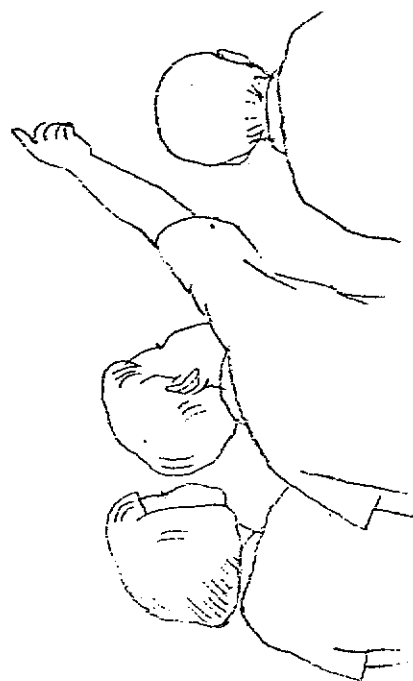

"สวัสดีครับเด็ก ๆ ผมชื่อว่างค์รับ ผมยังมีน้องอีก 6 ศิ คือคราม ไข่เงิน แะ เขียว เหลือง แสด แลและแดง แลและพวกผมก็อยู่บนท้องฟ้า ทายสิครับว่า คนเขาเรียกพวกผมว่าอะไร

คุณพ่อคุณแม่ช่วยหาให้ลูกทายดูได้ออกมาว่า " ทายสิว่างค์รับและน้อง ๆ สิอะไร "

" ทายสิถูกก็ไม่เป็นไร ที่ทายถูกขอผมว่าเก่งจริง ๆ เลย เค้าเรียกผมว่า รุ้งกินน้ำ ว่างค์รับ พวกผมได้ปรากฏตัวบนท้องฟ้า ผู้คนก็ผ่านไปมา หรือเด็ก ๆ ที่กำลังเล่นก็จะหันมามองผมกับพี่เลี้ยง และมักจะพูดจาให้ผมได้ยินจนผมเกิดความภูมิใจเสมอว่า " รุ้งกินน้ำช่วยสังเลย " ผมได้มีชีวิตจะสร้างท้นลงในใจของเด็ก ๆ ที่กำลังมีชีวิตอยู่ พวกผมช่วยในหน้าที่นี้เรื่อย "

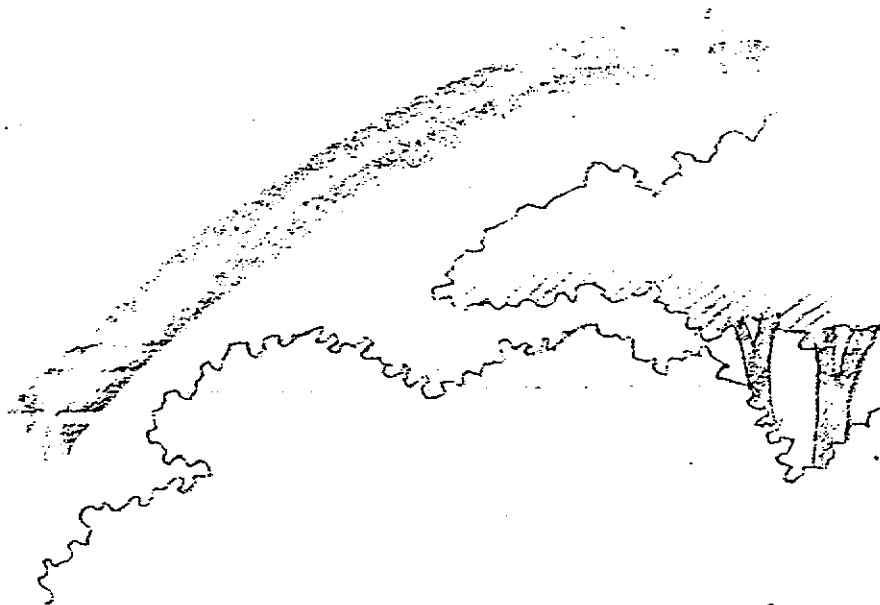
" ได้ ๆ ครับ ผมและน้อง ๆ จะต้องจากเด็ก ๆ แลและทุกคนไปแล้วนะครับ แต่ผมจะให้สัญญาว่าหลังจากผมลาจากพี่เลี้ยง ๆ ผมและน้อง ๆ จะมาเยี่ยมเด็ก ๆ แลและทุก ๆ คนอีก ตีจางก็จะได้พบเด็ก ๆ ผมสาก่อนนะครับ บ๊าย...บาย "

เมื่อเล่านิทานจบคุณพ่อคุณแม่ลองชวนกันถามคำถามลูกดูซิ เช่น

❖ ถ้าลูกเป็นรังกินน้ำ ลูกอยากจะทำอะไร

——(พยายามชวนให้ลูกคิดหลาย ๆ อย่าง เท่าที่ลูกอยากตอบ อย่าคาดคั้นเด็กจนเกินไป)——

บันทึกของผู้ปกครอง

ตัดแบ่งให้ส่งถึงคุณครูด้วย

ชื่อด.ช./ด.ญ.....นามสกุล.....

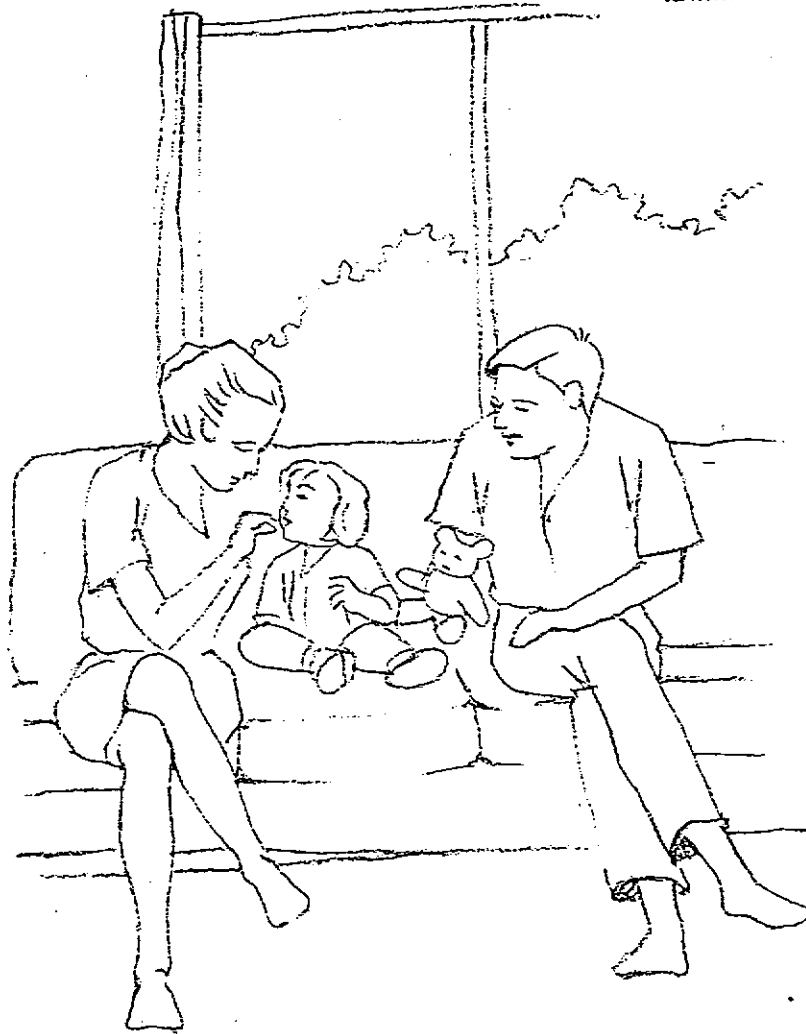
● ถ้าลูกเป็นรังกินน้ำ ลูกอยากจะ

ลูกรักกับ

ความคิดสร้างสรรค์

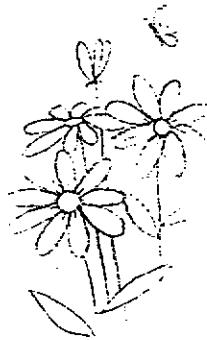
เดวิด ไวตซ์ลีย์

เล่มที่ 4

เราอาศัยอยู่ใน บ้าน ภายในบ้านเป็นที่ที่มี
 ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย บ้านจึงมีความสำคัญ
 ยิ่งต่อชีวิตของเรา ประโยชน์ที่เราได้จากบ้านนั้นมี
 มากมาย คุณพ่อคุณแม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทาง
 ความคิดสร้างสรรค์ของลูกจากบ้านได้มากที่สุดทีเดียว โดย
 อาจจะทำให้ลูกพูดถึงประโยชน์ของบ้าน หรือการให้ลูก
 จินตนาการว่าตนเองเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของบ้านเป็นต้น
 จะเป็นการให้เด็กฝึกคิด ฝึกใช้จินตนาการอันเป็นพื้นฐาน
 ของความคิดสร้างสรรค์นอกจากนี้เด็กก็จะได้มีทัศนคติที่ดี
 เกี่ยวกับบ้านด้วย

ความรู้หน้าเดียว

แนวคำถาม

๐ ถ้าบ้านของเรานี้มีหิ้งลึงคา จะเป็นอย่างไร

✧ สมมติว่าลูกเป็นพระธูปบ้าน เวลาคนมาบ้าน

ลูกอยากจะทำอะไรกับเขา

บันทึกของผู้ปกครอง

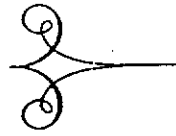
o ถ้าบ้านของเราไม่มีหลังคา ลูกคิดว่า

✧ สมมติว่าลูกเป็นประตูป้าน เวลาคนมาบ้าน ลูกอยากจะทำอะไร

ตัดแผ่นนี้ส่งถึงคุณครูด้วย

ชื่อ ด.ช. / ด.ญ. นามสกุล

หน้านี้ของหนู

ก่อนจบเล่ม...ชวนลูกวาดรูปอะไรก็ได้

"เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยความอยากรู้อยากเห็น
ความอยากรู้อยากเห็นทำให้เขาอยากร้อง...
อยากหาประสบการณ์ในเรื่องที่เขาไม่รู้เคยมาก่อน"

มาศสวรรค์ พัฒนากุญชร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายนิพนธ์ ชีอสกุล วิชิตชลชัย

เกิดวันที่ 2 พฤษภาคม

พุทธศักราช 2507

สถานที่เกิด

เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 495 ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา

แขวงคลองสาน เขตคลองสาน

กรุงเทพฯ 10600

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ผู้จัดการ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนอนุบาลศิริราช ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา

แขวงคลองสาน เขตคลองสาน

กรุงเทพฯ 10600

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2525 มัธยมศึกษาปีที่ 5 (แผนกศิลป์ ภาษาอังกฤษฝรั่งเศส) จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

พ.ศ.2529 ศศ.บ. (วิชาเอกภาษาอังกฤษฝรั่งเศส วิชาโทรัฐศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ.2535 กศ.ม. (การศึกษาระดับมัธยม) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ

ของ

นิตินันท์ วิจิตรชัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2535

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535

โรงเรียนอนุบาลอีรชาต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง กลุ่มควบคุมได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ แบบแผนการทดลองเป็นแบบ Randomized Control - Group Posttest Only Design

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง จำนวน 40 ชุด แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี (TCT - DP : Test For Creative Thinking Drawing Production) และแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยจำนวน 16 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .70 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t - test แบบ Independent Samples

ผลการทดลองพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระในชีวิตประจำวัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECTS OF PARENTAL EDUCATION PACKAGES ON
PRESCHOOL CHILDREN'S SELF - CONFIDENCE
AND CREATIVE THINKING

AN ABSTRACT

BY

NITINANE VICHITTHOLCHAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

November 1992

The purpose of this study was to compare self - confidence and creative thinking between preschool children who were developed creativity by Parental Education Packages and preschool children who were developed creativity from daily life.

Thirty of four to five years old preschool children of 1992 academic year of Theerachat Kindergarten School, Bangkok, were simply randomized into the experimental and the control group. The experimental group was provided with the activities from the Parental Education Packages. The control group was provided with activities from daily life. The design of this study was Randomized Control - Group Posttest Only Design.

The instruments used were Parental Education Packages, TCT - DP (Test for Creative Thinking - Drawing Production - by Jellen and Urban. 1986) and self - confidence questionnaire of preschool children, developed by the researcher, with the reliability of .70. The t - test Independent Samples was employed to analyze the data.

The findings revealed that :

1. Self - confidence of preschool children between the experimental group and the control group was significantly different at the .01 level.

2. Creative thinking of preschool children between the experimental group and the control group was significantly different at the .01 level.